چەمکی دڵەڕاوکێ لە تێڕوانینی (فرۆید)

عەبدولموتەلیب عەبدوڵلا
هەولێر

دڵەڕاوکێ لای فرۆید رۆڵێکی سەرەکی لە نەخۆشییەکانی دەمارگیرییەکاندا دەگێڕێ، بۆیە بەدواداچوونی رەنگە بەگرنگترین بەرچاووخستن و بەرجەستەکردنی نەخۆشییە دەمارگیرییەکان بژمێردرێت، بەڵام بەرلەوەی راستەوخۆ بچینە ناو تیۆرەکانی (فرۆید) بەگشتی هەندێ لایەن لە دڵەڕاوکێ باسدەکەین، تالەوێوە رێگای بەدواداچوون خۆشتر بکەین، لەدوایشدا دووبارە بۆ بیروڕایە دژەکانی خودی (فرۆید) دەگەڕێینەوە نەوەك بە مەبەستی رەخنەگرتن بەڵکو هەرتەنها بەنیازی بەرفراوانکردنی بابەتەکەو سوود وەرگرتن.

دڵەڕاوکێ حاڵەتێکە دەلالەت لە ترسێکی توندو نائاشکرا دەکات، یاخود بە مانایەکی تر وەك هەموو هەڵچوون و شڵەژاندنەکانی ترە لە ئەنجامی ئاگادارکردنەوەیەکی ترسناك پەیدا دەبێت، دڵەڕاوکێ هەمیشە پەژارەو ئازارو دڵتەنگی دووچاری مرۆڤ دەکات، لە دووتوێی دڵەڕاوکێدا هەمیشە مرۆڤ بەدبینە، واهەستدەکات هەموو ئەو شتانەی کە دەوریان داوە دووچاری زیانی دەکات، یاخود دووچاری ئازاری دەکات، هەمیشە لە خۆی دڵنیانییەو خەمگینە... هەروەها هەندێ دیاردەی جەسەدی هەیە وەك ساردایی چوارپەل و دڵەکوتێ و شێوان و شێوانی هەناسەدان و گەدەو ریخۆڵەو خوێن، هەستکردن بە ماندوبوون و کەمخەوتن و هەندێ ئازاری جەستەیی.. (دواتر بۆ هەڵێنانی مانای ئەو دیاردانە خوێنەر پێویستە دوای باسەکە بکەوێت)

لای (فرۆید) دڵەڕواکێ رەتکردنەوەی حاڵەتی ترسە، بە دوو شێوە خۆی دەنوێنێ یەکەمیان دڵەڕاوکێی بابەتی (الموضوعي) کە رەتکردنەوەی ترسی ئاشکرای دەرەوەیە، دووەمیان دڵەڕاوکێی دەمارگیری کە رەتکردنەوەی ترسی ناوەوە، یاخود غەریزەیە، ئەو ترسەش ترسێکی نادیارە فرۆید بۆ ئەو ترسە نادیارە لە شیکردنەوەی (هانزی منداڵ)و (لاوە روسییەکە) بە چڕوپڕی باسی دەکات، جگە لەم دوو حاڵەتەش باسی هەموو حاڵەتەکانی تری ترسی نەخۆشی دەکات و دەڵێ: خودی ئەو ترسانە لەو ئارەزووە سێکسییەوەیە کە قابیلی قبوڵ نییە، هەروەها ترسی سزادانیش، ترسە لە خەساندن (کوڕ لەتەمەنی منداڵیدا لەوە دەترسێ باوکی بیخەسێنێ) بەو مانایەش ترسی نەخۆشی جێگەی ترسی خەساندن دەگرێتەوە (وەك لای هانز دەبینرێ، یان لای لاوە رووسییەکە... لەمەوە فرۆید دەری دەخات کە ترسی نەخۆشی لە دڵەڕاوکێی دەمارگیریدا، ترسێکی راستەقینەیەو ئەویش ترسی خەساندنە، ئەمەش بە گرێی ئۆدیبەوە پەیوەست دەکات، واتە دڵەڕاوکێی دامارگیری پەرچە کردارە بەرامبەر ترسی غەریزەکانی ناوەوە، هەر لە دووتوێی ئەو ترسەوەیە کە هەست بە ترسی دەرەوە دەکەین، یاخود بە مانایەکی دی ترسی دەرەوە دەکرێ ئەلتەرناتیڤی ترسی ناوەوە بێ [1] لەمەشەوە بۆمان دەردەکەوێ کە هەر خودی دڵەڕاوکێیە دەبێتە هۆی دووچار بوونی چەپاندن (الكبت). کەواتە دڵەڕاوکێ لە حاڵەتی ترسی نەخۆشیدا، دڵەڕاوکێی ئیگۆیە (الانا) بەرامبەر خەساندن.

لێرەدا بۆ زێتر بەدواداچوونی دڵەڕاوکێ دەکرێ مانای ترس شیبکەینەوە، بەو مانایەش ئەو حاڵەتەی کە فەرد تیایدا هەست بە ترس دەکات، ئەو حاڵەتەیە کە تیایدا هەست بە توندی ئارەزووەکان دەکات لەگەڵ گردەوەبوونی وریاکردنەوەی توونـد لەسەر ئەو ئارەزووانەو نەتوانینی تێربوونی ئارەزووەکان بە هۆی تەگەرەی بایۆلۆژی یاخود عەقڵی یان بەهۆی ترس لە سزادان، کەواتە حاڵەتی ترس: لە خەملاندنی هێزی کەس‌و نیسبەتی ئەو بڕە ترسەوە هەڵدەقوڵێ کە بەرامبەرێتی، ئەگەر کەسەکە بە هۆی جەستەییەوە دانی پیادانا، ئەوە لێرەدا تەگەرەکە بایۆلۆژی دەکەوێتەوە، بەڵام ئەگەر تەگەرەکە دەروونی بوو ئەوا ترسەکە غەریزەییە، بۆ نموونە: کاتێ منداڵ لە دایکی جێدەمێنێ دەترسێ ..بۆ؟ بیگومان چونکە توانای تێربوونی خۆی نییە، توانای نییە پێداویستییەکان‌و ئارەزوەکانی خۆی تێر بکات کە لەلایەن دایکەوە مەیسەر دەبێت، بەو مانایەش زیادبوونی ئارەزووکردنی دایك فاکتەرێکی سەرەکی ترسی منداڵە، بەو مایەش ئەگەر ئەو هەڵوێستەی کە منداڵەکە بە ترسی دادەنێ‌و دەیەوێ خۆی لێ بپارێزێ حاڵەتی تێرنەبوون بێت‌و زۆربوونی دوودڵیەکەشی دەلالەت لەو پێویستیانە بکات، کەواتە ڕەگەزی سەرەکی کە حاڵەتی ترس دەسازێنێ زێدەبوونی بڕی وریاکردنەوەیە [2]، بێ ئەوەی تاك توانای دەستبەسەراگرتنی هەبێت، لەم حاڵەتەشدا هەردەبێ تاك هەست بە پەککەوتن بکات.

ترسیش بەپێی قۆناغەکانی ژیان دەگۆڕێ‌و بۆهەر قۆناغێ ماوەیەکی تایبەتی هەیە، جا چ سایکۆلۆژی بێ‌و نەتوانێ بەسەر وریاکردنەوەدا زاڵێ، یاخود ترس لە دایك دابڕان بێت کاتێك منداڵەکە پێویستی بەو دایکە هەیە، یاخود ترسی خەساندن بێ لە قۆناغی چوکیدا، یا ترس بێت لە سوپەرئیگۆ لە قۆناغی ڕاگرتن ((کف))و دڵەڕاوکێی کۆمەڵایەتیدا.

هەندێ جار ئەو حاڵەتانە لەگەڵ مرۆڤ دەمێنێتەوە بەڕای ((فرۆید)) دەمارگیرییەکان ئەو کەسانەن کە تاکو ئێستا وەڵام دەرەوەی حاڵەتی ترسی کۆن بەڕێوەیان دەبات، هەروەها دەڵێ:

زۆربەی خەڵك هەر لەسەر هەمان ڕەفتاری منالیدا ڕووبەڕووی ترس دەمێننەوەو نەیان توانیووە بەسەر فاکتەرە کۆنەکاندا زاڵبن...

هەروەها لای ((فرۆید)) سەرچاوەی ترس لە دڵەڕاوکێی دەمارگیریدا لەزیاد وریاکردنەوەو توندی وروژانەکانی پاڵنەری غەریزە نامەعقوڵەکانەوە دەردەچێ، ((فرۆید)) بایەخی زۆر بە پاڵنەرە سێکسیەکان دەدات‌و بە گرنگترین فاکتەری ترس دەیانژمێرێ کە هەڕەشە لە ئیگۆ دەکەن. دڵەڕوکێش کاتێ بە دیار دەکەوێت کە ئەو کەسە بەراستی دووچاری ترسێ بێ، بۆنموونە ئەگەر منداڵێك لە شوێنێ بترسێ لە ئایندەش لەو شوێنە دەترسێ یاخود ترس دایدەگرێ، کەواتە ترس وەك ئیشارەتێکە یاخود ووریاکردنەوەیەکە تا ئیگۆ ئامادەباشی خۆی ڕووبەڕووی بنوێنێ، بەو مانایە کارفرمانی (وەزیفە) ترس ئامادەباشی ئیگۆیە ڕووبەڕووی ترسی ڕاگەیەنراو.

هەروەها ((فرۆید)) بڕوای وایە کە دڵەڕاوکێ ئیشارەتە بۆ ترسی پێشوو ((پێشوو لێرە دوولایەن دەگرێتەوە لە بەدواداچوونی ئەو وتارە زێتر ڕوون دەبێتەوە)) ئەوەش شتێکی باشە بۆ پارێزگاریکردن لە ژیان، دەلالەت لە پێشکەوتنی گشتی توانای تاك دەکات بۆ پارێزگاری لە خۆی... بەومانایەش دڵەڕاوکێ پەرچەکرداری ترسی حەقیقی بوو، لەمەودوا بووە ئیشارەپێکردنی ترسی ڕاگەیەنراو، هەستکردن بەو ترسەش هەستکردنی دووبارەیە بەترسی ئەسڵی پێشوو.

بێگومان راگرتن ((الكف))و دیاردەكان ((العرض)) یەك شت نین، دەكرێ راگرتن دیاردەش بێت بۆ حاڵەتی نەخۆشی، بەڵام راگرتن بە تایبەتی بە وەزیفەوە –كارفرما– پەیوەستەو دەلالەت لە حاڵەتی نەخۆشی ناكات، دەكرێت دەربارەی راگرتن بدوێین كاتێ كە بێهێزییەكی سادە لە وەزیفەكان دەبینرێت، بەڵام دیاردە دەكرێ لەو گۆڕانە نادروستەوە بێت كە لە یەكێك لە وەزیفەكان روودەدات.

یاخود بە جۆرێكی دیكە راگرتن راستەوخۆ بە ئەندامەكانو شێوانی وەزیفەكانی ئەو ئەندامانەوە پەیوەستە، بەتایبەتی ئەوەش لەلای نەخۆشییە دەمارگیرییەكان دەبینرێت، ئەگەر هەر لەمەشەوە دوای وەزیفەكانی خود بكەوین، یاخود دوای نەخۆشییە دەمارگیرییە جۆراوجۆرەكان بكەوین دەكرێ بۆ لێكۆڵینەوەی بەراوردكاری ئەوانە هەڵبژێرین:– كارفرمانی سێكسیو كارفرمانی خۆراكو جوڵەو پیشە...

كارفرمانی سێكسی زۆر دووچاری شێوان دەبێت لە هەموو بارەكانیشدا تایبەتمەندێتی سادەی راگرتن دەبینرێ، هەندێ لەو شوێنانەش دەكرێ بەبێهێزی سێكسییەوە پەیوەست بێت...

خودی كرداری سێكس چەند كردەیەك لە خۆدەگرێت كە كردەی ئاڵۆزن هەریەك لەو كردارانەش دەكرێ بابەت بن بۆ شێوان، ئەو بابەتە سەرەكییانەی كە راگرتن تیایدا روودەدات لای پیاوان ئەمانەی خوارەوەن هەڵگەڕانەوەی (ارتداد) سێكسی (لبیدۆ)و سازنەبوونی جەستە (ڕەپنەبوون)، كورتبوونی كرداری سێكسی (زوو فڕێدانی تۆو) دەكرێ ئەوبارە بە دیاردەی ئیجابی بژمێردرێ، دواكەوتنی كرداری سێكس بەرلە كۆتایهێنانی سروشتی (فڕێنەدانی تۆو)، سازنەبوونی دەرئەنجامە دەروونییەكە (هەستنەكردن بە چێژی سێكسی) هەروەها لەگەڵ هەندێ كارفرمانی ناسروشتی وەك لادانی سێكس یاخود فیتشە (ئەمەش جۆرێكە لە لادانی سێكسی دەلالەت لەو تەلیسمە یاخود ئەو هێزە سیحرییە دەكات كە لە لەشی خۆشەویستەوە هەڵدەقوڵێ وەك قاچو پێ یاخود پرچ یان ئەو شتەی بە خۆشەویستییەوە پەیوەستە وەك جلوبەرگو دەسماڵ...)

- كارفرمانی خۆراك: لەو شێوانە بڵاوانەی كە دووچاری كارفرمانی خۆراك دەبێت وەك حەزنەچوونە خواردن ئەوەش بۆ هەڵگەڕانەوەی لیبدۆ دەگەڕێتەوە، یان زۆر خواردن، ئارەزوویەكی قەهری یان دووبارەبوونەوە بۆ خواردن ئەمەش بۆ ترسان لە خواردن دەگەڕێتەوە، بەرگریكردنی هیستریانە دژی خواردن بەهۆی ڕشانەوە، رەتكردنەوەی خواردن بە هۆی دڵەڕاوكێوە...
- كارفرمانی جووڵە: هەندێ جار راگرتنی جووڵە لە نەخۆشییە دەمارگیرییەكان دەبینرێ، لەبەرئەوەی لەم باسەدا گرنگی زۆر بەنەخۆشییە دەمارگیرییەكان دەدرێ بۆیە دەكرێ بڵێین ئەو نەخۆشییە دەلالەت لە هەڵچوونو شێوانو لادانی هەست دەكاتو مرۆڤ دووچاری ژانو ژوار دەكات, بێ ئەوەی ئەم نەخۆشییە هۆیەكی ئەندامیی لە پاڵەوە بێ.... دووبارە بۆكارفرمانی جوڵە دەگەڕێینەوە وەك حەز لە ڕۆیشتن نەكردن بەهۆی بێهێزی توانا، ئەمەش لای ئەوانەوە بە دیاردەكەوێت كە ئەندامەكانی جووڵەیان دووچاری شەلەلی دەبێت وەك لە حاڵەتی هیستریا بەدیاردەكەوێت، هەروەها حاڵەتی هیستریا: كێشە ناشعورییەكانی ناوەوە بەرەو شێوانە هەستیو جوڵەییو غەریزی عەقڵی دەرەوە دەبات بەبێ هۆی ئەندامی...

- هەنـدێ جـار راگـرتن لـەكارو پیشـە رودەدات، وەك پشـتگوێ خسـتنی كـارو هەنـدێ دیـاردەی رەتكردنــەوە وەك مانــدووبوون (سەرســوڕان و رشــانەوە) لــەكاتی شــێوانی كەســێتی بــەهۆی بەردەوامبوون لەسەر كاركردن وەك لە هیستریا بەدیاردەكەوێت، یاخود كاتێ بەردەوامبوون لە كاركردن بەهۆی شەلەلبوون مەحاڵ دەكەوێتەوە، یاخود بەهۆی شێوانی بیر، كاركردن مەحاڵ دەكەوێتـەوە وەك لـە دەمارگیری قـەهری یـان دەمـارگیری زۆر لێكـردن دەبینـرێ. یاخود رۆشـتن، هـەموو ئەوانـەش بـە راگرتنـی دەمارگیرییـەوە پەیوەسـتن، چونكە ئەو ئەندامانـەی لـەو یاریانـەوە بەشداری دەكەن لە وزەی سیكسی تێردەبن.

بەمجۆرە وەزیفەی هەرئەندامێك دەبێتە دیاردە بۆ شێوانەكان، ئەگەرهاتوو وزە سێكسییەكە زیاد بكات، یاخود دەلالەتە سێكسیەكە زیاد بكات، ئەمەش دەكرێت بەو ژنە نۆكەرە بچوێنین كە لە ئاشپەزخانەی ماڵێ كاردەكات، كاتێ هەستدەكات پیاوی ماڵەكە چاووبازی لەگەڵدا دەكات، ئاشپەزخانەكە فەرەمۆش دەكاو بەجێدەهێڵێت.

كەواتە نووسینیش هاتنە خوارەوەی مادەیەكی شلە لە نووكی قەڵەم بۆسەر كاغەزێكی سپی، ئەمەش دەلالـەت لـە جوتبوون دەكات یان رەمـزی جووتبـوون دەگەیـەنێت، یاخود رۆیشتن بە دەلیلێكی رەمـزی دەژمێردرێت بەسەر جەستەی دایكدا، جا پێویستە هەریەك لە نووسین و رۆیشتن راگرین چونكە دەلالـەت لە پرۆسەیەكی سێكسی قەدەغەكراو دەكەن، ئیگۆ ئەو وەزیفەیە رەتدەكاتـەوە چونكە دووچاری شێوانی دەكات، رەتكردنەوەی ئیگۆش بە هۆی كەبتكردنەوە ئەنجام دەدرێ.

لـە دووتـوێی هـەموو ئەوانـەدا دەكرێ بڵـێین راگـرتن (الكف) پێكهـاتووە لـە بێهێزكـردن و سـنوردانان بـۆ وەزیفـەكانی ئیگـۆ، ئـەوەش یـان بـۆ پارێزگـاریكردن دروسـت دەبـێ، یـاخود بـە هـۆی بێهێـزی سێكسـی دروست دەبێت، هەر لە دووتوێی ئەو مانایەش بە سانایی راگرتن و دیاردەكان لێكجیادەكەینـەوە. واتـە دیاردەكان نە ئەو كردارانەن كە لە نێو خودەوە دەسازێن، نە دەتوانن كاریگەریان بەسەر خودەوە هەبێت.

((2))

دیاردەكان دەركەوتەیەكن كە دەلالەت لە ئارەزووە تێرنەبووەكان دەكەن، تێربوونی ئەلتەرناتیڤیش بۆ ئەو ئارەزووانـە لـە دەرئـەنجامی چـەپاندنەوەیە، بێگومـان چـەپاندنیش لـە ئیگـۆوە سـەرهەڵدەدات ئـەو كاتـەی رەمزی ((رەنگە بە فرمانی سوپەر ئیگۆوە بێ))بەشداریكردنی بارگە دەروونییە غەریزییەكان دەكات، كە لـە ((ئیـد–هـو)) هەڵـدەقوڵێت، بـەمجۆرە ئیگـۆ دەتوانـێ ئـەو بـیرە قەدەغـە بكـات كـە رەمـزە بـۆ پاڵنـەرە نامەعقولەكان، شیكردنەوەكان واروونی دەكەنەوە كە بیرەكە لە زۆر باردا لە ناشعور دەمێنێتەوە، ئێمە لێرەدا پرسیاری سەرەكیمان ئەوەیە ئایا ئەو پاڵنەرە غەریزەییە كە لە ئیدەوە دەردەچێت و داوای تێربوون دەكات چی بەسەر دێت؟. بۆ وەڵامی ئەو پرسیارە ناكرێت راستەوخۆ بین، چونكە ئـەو چێژەی كـە دەكرێ لە ئەنجامی تێربوون بێتەدی بۆ بێزاریو پـەژارە دەگۆڕێت ئـەویش لـە رێگـەی كرداری چـەپاندنەوە، بـەڵام ئایا ئەو بێزارییە چۆن روودەدا؟ رەنگە بە شێوەیەكی گشتی بتوانین ئاماژە بەو پرۆسـەیە بدەین ئەگـەر گوتمـان چـەپاندن دەبێتـە هـۆی بەتاڵنـەبوونی ئـەو وروژانانـەی كەلـە (ئیـد) سـەرهەڵدەدەن، بـەو مانایـەش دەكرێ بێزاری راستەوخۆ بە ئیگۆوە پەیوەست بكەین چونكە خودی ئیگۆیە كە چەپاندن دەسازێنێ، بەمجۆرەش ئیشكالیەتی((گۆڕینی وزە ویژدانیەكان)) لەناو دەچێت، خودی ئەو لەناوچوونەش لە ژێر

کاریگەری کرداری چەپاندن ئەنجام دەدرێت، بەئەنجام نەگەیشتنی ئەو وڕوژێنەرانەی کە لە ((ئید))ەوە دەردەچێت دەلالەت لە سەرکەوتنەکانی ئیگۆ دەکات، ئەو سەرکەوتنانەش بە دەسەڵاتی ئیگۆوە پەیوەستە، ئیگۆش ئەو دەسەڵاتە بە هۆی پەیوەندییە بەتینەکانی بە ئەندامەکانی درککردنەوە بەدەست دەهێنێت، ئەو پەیوەندەییەش جەوهەری ئیگۆیەو هۆی سەرەکی لێکجیابوونەوەی ئیگۆیە لە ((ئید)) هەروەها وەزیفەی ئەندامە دەرکییەکان –هەستی دەرککردن– بە دیاردە هەستییەکانەوە پەیوەستە، هەر ئەویش پێشوازی وریاکردنەوە دەکات، جاچ لە دەرەوە بێت یاخود لە ناوەوە....هەر ئەوەش هەوڵدەدات لە ڕێگەی هەستەکانی چێژو بێزاری کەوا لەو لایەنەوە پێی دەگات چالاکییەکانی خۆی بەپێی ڕێککەوتنەکانی پرنسیپی چێژ ڕووبەڕوو بکاتەوە، واتە ئیگۆ بەپێی پرنسیپەکانی چێژ کاردەکات، ئێمە لەو حاڵەتەدا ئیگۆ بە لاواز دەدەینە قەڵەم, بەڵام ئەگەر ئیگۆ لەگەڵ پرۆسە غەریزەییەکان تێکگیربوو، ئەوەی لەسەریەتی ئەوەیە کە ئاماژەی بێزاری بنوێنێ تاکو بە مەبەستەکانی خۆی دەگات بە یارمەتی ئەو پرنسیپەی کە دەلالەت لە توانایەکی ڕەها دەکات ئەویش پرنسیپی چێژە، لێرەدا پرسیارێك دێتە ئاراوە ئەویش ئەوەیە: ئایا ئەو توانایەی بۆ ئیشارەتکردنی بێزاری ((پەژارە)) بەکاردەهێنرێت لە کوێوە دێ؟ دەکرێت وەڵامی ئەو پرسیارە بەیارمەتی ئەو بیرە بهێنینەدی ئەویش بەرگریکردن لە کردارەکانی ناوەوە ((نانەخۆش)) دەکرێ بەپێی ڕێڕەوی بەرگریکردن بێت دژی وریاکردنەوەی دەرەوە، واتە ئیگۆ بەتەنها وەك ئامرازێك رووبەڕووی ترسەکانی دەرەوەو ناوەوە دەبێتەوە، لە دووتوێی ترسی دەرەوە کەسەکە کۆمەڵێك هەوڵ بۆ هەڵاتن دەدا ئەویش لەڕێگەی کشانەوەی بارگە دەروونییەکانی خۆیەوە، یاخود بە مانایەکی تر لە شوێنی ترسەکە دوور دەکەوێتەوە، چەپاندنیش هەمان حاڵەتی دوورکەوتنەوەیە لە ترس، ئیگۆ بارگە دەروونییەکان لە پاڵنەرە غەریزییەکان دەکێشێتەوە کە دەیەوێت کەبتی بکات، پاشان خودی ئەو بارگەیە بۆ بێزاری بەکاردەهێنێ، لێرەدا بۆمان ئاشکرا دەبێ کە ئیگۆ سەرچاوەی سەرەکی دڵەڕاوکێیە.

بەڵام لێرەدا خەلەلێك هەیە ئەویش ئەوەیە ئێمە دەڵێین دڵەڕاوکێ لە زیادبوونی بارگە دەروونییەکانەوە سەرهەڵدەدات، باشە کشانەوەی ئەو بارگە دەروونیانە لەلایەن ئیگۆ کامە دڵەڕاوکێ دەسازێنێ؟.

((فرۆید)) بۆ وەڵامی ئەو پرسیارە دەڵێت: ئێمە ئاوا ناکرێ سەیری ئەو مەسەلەیە بکەین چونکە دڵەڕاوکێ دەگەڕێتەوە بۆ حاڵەتە ویژدانیەکە، ئەو حاڵەتەی کە پێشتر لە یادەوریدا ماوەتەوە، بەو مانایەش ئێمە دەبێ بۆسەرچاوەی دوور بگەڕێینەوە، سەرچاوەی ئەسڵی بۆ نموونە لە حاڵەتەکانی هیستریادا دەکرێت بڵێین هەر لە نۆبەیەك لە نۆبەکان بارێکی هاوشێوەی باری لەدایکبوون دووبارە دەبێتەوە[3]، (ئەگەرچی ئەوەش لە هەموو بارەکاندا جێگیر نییە)، دەکرێت لەسەر ئەو پرنسیپەش بڵێین هەموو حاڵەتەکانی چەپاندنیش بۆ چەپاندنی یەکەم دەگەڕێتەوە، بەڵام بێگومان لە کەبتە دووەمەکان سوپەر ئیگۆ دەوری خۆی تیا دەبینێ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ناتوانین دەرکەوتەی سوپەرئیگۆ بە سنووری جیاکەرەوەی نێوان چەپاندنی یەکەمو چەپاندنی دووەم بدەینە قەڵەم، بێگومان حاڵەتەکانی چەپاندنی یەکەم بەر لە سەرهەڵدانی سوپەرئیگۆوە دەسازێ، لەلایەکی تریش ڕەنگە وریاکردنەوەی توندو سەرنەکەوتنی ئەو ئەندامانەی کە پارێزگاری دەکەن دژی وریاکردنەوەکان هۆی ڕاستەوخۆی چەپاندنی یەکەم بن، ئاماژەکردنی ئەو ئەندامەی پارێزیش، دەکرێت دووجۆر لە ((چەپاندن))مان بۆ دەربخات، یاخود دوو

حاڵەتمان بۆ دەربخات: کاتێ کە دەرککردنەکانی دەرەوە بە وروژانی پاڵنەرە نامەعقولەکان هەڵدەستن، کاتێ ئەو پاڵنەرە غەریزەییانە بێ وروژانی دەرەوە دەخرۆشێ.

لە لایەکی تریش دیاردەکان لە ئاکامی رەنجاندنی پاڵنەرە غەریزەییەکان بە هۆی کەبتبوونەوە دروست دەبێت، ئەگەر ئیگۆ توانی ئاماژەی پەژارەو بێزاری بەکاربباتو بە مەبەستی خۆی بگاو بەتەواوی پاڵنەرە غەریزییەکان داپلۆسێت، ئێمە لەو بارەدا ناتوانین بزانین چۆن ئەوە روودەدا، بەڵام تەنها دەکرێت شتێ بزانین کە پرۆسەی چەپاندن تیایدا سەرکەوتنی وەدەست هێناوە ئەو شتەش بە شێوەیەکی گشتی سەرنجمان بۆئەوە رادەکێشێت کە پاڵنەرە غەریزەییەکان سەرەڕای کەبتکردن تێربوونێکی ئەلتەرناتیڤ دەدۆزنەوە، ئەو تێربوونەش بە پلەیەکی بەرز بۆ لاوازیو جێگۆڕکێ ((الابدال))و راگرتن دەگەڕێتەوە، واتە لەو تێربوونە ئەلتەرناتیڤە هەست بە چێژ ناکەین [4]، کەواتە بۆ بەدواداچوونی جێگۆڕکێ یان ئاڵوگۆڕکردن دەبێ بڵێین ئەو حاڵەتە کردارێکی نەستییە کاتێ ئارەزوو گیردەخوا، یان دەچەپێنرێ ((کەبت دەکرێ)) بۆ پەیداکردنی شتێ ئەو کاتە ئارەزووەکە بەرەو شتێکی نزیک لەوی پێشوو دەجوڵێ، کەواتە لێرەدا بۆمان دەردەکەوێت کە لەو تێربوونە ئاڵوگۆڕکردنەدا هەست بە چێژ ناکەین، بەڵکو بە پێچەوانەوە خەسڵەتی دووبارەکردنەوە ((قهر)) وەردەگرێ، لێرەدا کاتێ ئیگۆ بە کەبتکردن هەڵدەستێ لە ژێر کاریگەری واقیعی دەرەوە، ناهێڵێ تێربوونی بەدیل هیچ کاریگەرییەکی لەسەر واقیعی دەرەوەدا هەبێ، بەمجۆرە ئیگۆ دەسەڵاتی خۆی رووبەڕووی ناوەوەو دەرەوە دەکاتەوە، هەروەك چۆن دەسەڵاتی خۆی رووبەڕووی غەریزەکان دەکات بەهەمان شێوەش رووبەڕووی رەمزی غەریزەکانیش دەبێتەوە، کەواتە هەمیشە چەپاندن بە پێی توانای خۆی رێگە لە پرۆسەی تێربوونی بەدیل دەگرێتو ناهێڵێت کرداری دامرکانەوە بەرێگەی بەدیل رووبدات ، کرداری دامرکانەوەش دەلالەت لە بەرەڵاکردنی وەزە هەڵچووە، چەپێنراوەکانی لای تاكو بەتاڵکردنیان دەکات بۆ ئەوەی نەبنە هۆی شڵەژانی دەروونی دەمارگیری..

((3))

ئیگۆ هەرچەندە دەکرێت لە ئید جیابکرێتەوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا بە ئید بەستراوەو بەشێکی جیاکارە لە ئید، ئەگەر لەبەرامبەر گشت چاو لەو بەشە ببڕین، یان ئەگەر لە نێوانیان جیاکردنەوەیەکی حەقیقی بسازێ بێهێزی ئیگۆ بە روونی بەدیاردەکەوێت، هەمیشە هێزی ئەویش لە پەیوەستبوون بە ئیدەوە بەدیار دەکەوێت.

ئیگۆ لە یەکەیەکی رێکوپێك پێکهاتووە، بەڵام ئید یەکەیەکی رێکوپێك نییە، هەروەها دوژمنی یەکتریش نین، کەواتە ئیگۆ ئەو بەشە رێکخراوەیە لە ئید، بەڵام دەکرێت لەکاتی ململانێدا لە یەکیان جیابکەینەوە، هەروەها کاتێك ئیگۆ بە چەپاندنی بەشێك لە ئید هەڵدەستێت بەشەکەیتر کەماوە بۆ رزگارکردنی بەشی هەڕەشەلێکراو دەچێتە پاڵ ئیگۆ لەوێدا خەباتدەکات، رەنگە ئەوبارە لەزۆربەی جار رووبدات، بەڵام هەرگیز لەیەکەمجار ((یەکەم حاڵەتی کەبتکردن)) روونادات، لە لایەکی تریش ئەو پاڵنەرە غەریزەییەی کە کەبت دەکرێت هەمیشە گۆشەگیرە، ئەگەرچی پرۆسەی کەبتکردن دەلالەت لە هێزی ئیگۆ دەکات بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا لاوازی ئیگۆ لەلایەکیتر ئاشکرا دەکات، هەروەها روونی دەکاتەوە کەچۆن ئیگۆ توانای دەسەڵاتی بەسەر پاڵنەرە غەریزەییە گۆشەگیرەکەوە نامێنێ، چونکە کاتێ پرۆسە عەقڵییەکە لە ئەنجامی

کەبتکردن بۆ نیشانە یان دیاردە دەگۆڕێن لەدەرەوەی ڕێکخراوی ئیگۆدا دەمێننەوە، ئازادن، لە واقیعدا هەرتەنها پرۆسەکە نییە کە لەدەرەوەی ئیگۆ چێژ لە ژیان وەردەگرێت بەڵکو هەموو دەرهێنراوەکانی تریش ئەو چێژە وەردەگرن، هەرچەندە جارێك ئەو پرۆسە ((پرۆسەی خۆدانەپاڵ ئیگۆ)) دووبارە بێتە بەشێك لە ئیگۆ لە خۆیان دەگرن، واتە ئەو پرۆسەیەو بەرهەمەکانی لەسەر حیسابی ئیگۆ پارچەکانی خۆیان بەرفراوان دەکەن.

دیاردەکان وەك تەنێکی غەریبن، بەردەوام لە نێو ئەوشتانە کە تیایدا نیشتەجێبوونە بە وروژان و وریاکردنەوەو وەڵامدانەوە هەڵدەستن، هەندێ جار خەبات دژی پاڵنەرە غەریزەییەکان لە شێوەی دیاردە کۆتایی بە خۆی دەهێنێ، ئەمەش لە حاڵەتەکانی هیستریای گۆزاندن ((التحولیە)) ((لە حاڵەتی ئەو هیستریایە کێشە ناشعورییەکان دەگۆڕێن بە شێوانی هەستی و عەقڵی و جوڵەیی و غەریزی دەرەوە)) واتە ئەوەی کە لە واقیع ڕوودەدات لە ئەسڵی مەبەست جیایە، هەروەها کاتێك پرۆسەی کەبتکردن دەسازێ چەند مانۆڕێکی سەخت و بێپایان دەستپێدەکات، خەباتی خۆیان (کەدژی پاڵنەرە غەریزەییەکانە) بۆ خەبات دژی دیاردە دەگۆزنەوە، لەم خەباتە دووەمیەدا ئیگۆ دوو ڕێڕەوی جیاواز دەگرێتەبەر: ئیگۆ بەهەندێ هەوڵ هەڵدەستێ تاکو بگەڕێتەوە باری پێشووی خۆی، یاخود وەك هەوڵێك بۆ چاکسازی ئەنجامی دەدات، لەمەشدا بەپێی سروشتی خۆی دووچاری شێوان دەبێت، بەڵام لەبەرئەوەی ئیگۆ ڕێکخراوێکە هەمیشە لە بنەڕەتدا پشت بە ئازادی پەیوەندییەکانی نێوان بەشەکان دەبەستێ و هەوڵی تێکەڵاچوون و ئاڵوگۆڕی نێوانیان دەدات، ئەگەرچی هێزەکەی لە خەسڵەتە سێکسییەکان ڕووت دەکرێتەوە، بەڵام تائێستاش شوێنی بەرایی ئەو بەهۆی یەکتاپەرستی و دانان هەر دیارە، هەرچەندە هێزی ئیگۆ زیاد بکات ئارەزووی دووبارەکردنەوەی دانانی زێتر دەبێت، بۆیە ئاساییە قەدەغەی دیاردەکان بکاو نەهێڵێ لە گۆشەگیری و تاکێتیدا بمێنێتەوە، بۆ ئەو مەبەستەش هەموو ڕێگایەك دەگرێتە بەر تاکو دیاردەکان بەجۆرێك بەخۆوە پەیوەست بکات و بۆ ڕێکخراوەکەی خۆی بیگێڕێتەوە.

بۆ نموونە دیاردە هیسترییەکان وا دادەنێ کەوا ڕێکەوتنێکە لە نێوان ئارەزووی تێربوون و ئارەزووی سزادان، نموونەی ئەو دیاردانەش بە جێبەجێکردنی ئارەزووەکانی سوپەرئیگۆوە پەیوەستە.

ئیگۆ وا لەکەسێتی دەمارگیری قەهری ((دووبارەکردنەوە)) دەکات کە خۆی خۆش بوێ چونکە لەو پاکتر نییە، یاخود کەسێکی ((بارانویا))و وەهمەکانی، هەروەها هەموو ئەوانەی کە لەوەوە سەرهەڵدەدات بە سوودی دووەمینی دەمارگیری دەژمێردرێت، ئەو سوودە دووەمییە کۆمەکی ئیگۆ دەکات تا دیاردەکان بۆ ئەو بگەڕێتەوە، بەو مانایەش هەڵسانی ئیگۆ بەدروستکردنی دیاردە تەنها بۆ سوودەکانی دەگەڕێتەوە ڕێڕەوی دووەم پێکهاتووە لە چەپاندنی بەردەوام بێ ئەوەی زیادەڕۆیی تیادا بێت، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئیگۆ گرنگی بە دژایەتی نادات و حەز لە ئاشتی دەکات و حەزدەکات دیاردەکان بگێڕێتە دووتوێی ڕێکخراوی خۆی، لەگەڵ ئەوەدا شێوانەکان لە دیاردەکانەوە سەرهەڵدەدەن کە بە بەرهەم و بەدیلی حەقیقی پاڵنەرە کەبتکراوەکە دەدرێنە قەڵەم و هەمیشە ڕۆڵی پاڵنەر دەنوێنن و دوای تێربوون دەکەون و والەئیگۆ دەکەن کە لە ڕێگەی هەڵوێستی بەرگریکردنەوە ئاماژەی بێزاری ببەخشێ و یاخود بهێنێتە ناوەوە...

ترسی یەکەم یاخود حاڵەتی (هانز) کە بە ترسەوە، پەیوەستە ترسی نەخۆشی هیستریيە، واتە ترسی (هانز) لە ئەسپ نموونەیەکە هەموو خەسڵەتە سەرەکییەکانی تێدا دەبینرێت، بەڵام لێرەدا پێویستە بزانین: ئایا پاڵنەری چەپێندراو کامانەیە؟ دیاردەی ئەلتەرناتیڤ کە ئەو پاڵنەرە لە خۆدەگرێت چییە؟ ئایا سەرچاوەی پاڵنەر بۆ چەپاندن کامانەن؟

(هانز چوونە سەر شەقام ڕەتدەکاتەوە بەهۆی لە ئەسپ ترسان).

لێرەدا ئایا کام بەش دیاردەیە؟ ترس؟ یان هەڵبژاردنی بابەتی ترس؟ ئایا وازهێنان لە ئازادی جوڵە, یان هەموو ئەوانە پێکەوەن؟ پاشان ئەو چێژە کامانەیە کە ڕەتی دەکاتەوە؟ بۆ ڕەتی دەکاتەوە؟.

دەکرێت بڵێین حاڵەتەکە هێندە ئاڵۆزو لێڵ نییە، ترسی (هانز) لە ئەسپ بێ بەڵگە هێنانەوە دیاردەیە، نەچوونە دەرەوەشی دەگەڕێتەوە بۆ بەندکردنی یاخود تاکو حاڵەتی دڵەڕاوکێی نەوڕۆژی ((یاخود دەگەڕێتەوە بۆ ڕاگرتن ((الکف)) کە لەم گفتوگۆیەدا باسی ناکەین))

(هانز) لەئەسپ دەترسێ، بەڵام ئایا ئەو ترسە ئاشکرا نییە، ئەو لەئەسپ دەترسێ وادەزانێ گازی لێدەگرێت، دەکرێ ئەو ترسە لە بازنەی هەست (شعور) دووربکەینەوە، بە ترسێکی دیارینەکراو بیگۆڕینەوە، لەو حاڵەتەدا دڵەڕاوکێ و بابەت هەر دەردەکەون، کەواتە ئەو بیرە کاکڵی سەرهەڵدانی دیاردەیە؟

با هێندە دوورنەکەوینەوە چونکە لە میانی چارەسەرکردندا دەرکەوت کە (هانز) بە گرێی ئۆدیبدا گوزەری کردووە لە دووتوێی ئەو حاڵەتەشدا غیرەو مەیلی دوژمنکارانەی ڕووبەڕووی باوک گرتۆتە خۆ، ((هەرچەندە باوکی زۆری خۆشدەوێت)) بەومانایەش لێرەدا دایك دەستی لە وروژانی ئەو رقەدا هەیە، لە خودی ئەو حاڵەتەدا دژایەتییەکی ویژدانی لە نێو هانزدا دروستبووە، ئەو دژایەتیەش لە نێوان خۆشەویستی قوڵ و رقی توندا یەکانگیر دەبێت، کەواتە ترسی نەخۆشی لای هانز دەلالەت لە حەلکردنی ئەوکێشەیە دەکات، ئەو حاڵەتە دەکرێت دەرئەنجامێکی نموونەیی بگرێتە خۆ، ئەویش بە توندی یەکێکیان بۆ نموونە ((سۆزی خۆشەویستیی))و لەناوچوونی سۆزەکەی تر، دەکرێ پەرگرییەتی ئەو سۆزەیتر کەماوە، خەسڵەتە دووبارەکردنەوەکانی بدۆزینەوە، ئەو سۆزە هەرتەنها خۆی نییە، بەڵکو هەمیشە بۆخۆی لەحاڵەتی ئامادەباش و وریایی دایە، تاکو دەستی بەسەر سۆزەکەی ترەوەدا زاڵ بێت، یاخود تاکو بتوانێت سۆزەکەیتر داپڵۆسێت، لە دووتوێی ئەو کاردانەوەیەدا لە ئیگۆ، دەتوانین ئەو پرۆسەیەی کەپێی دەڵێین کەبتکردن بسەلمێنین، بێگومان کاردانەوە یان پەچەکردار لێرەدا بەو ڕێچکەو حەزە شعورییانە دەگوترێ کە لە ئیگۆدایە دژی هەندێ پاڵنەرو مەیلی نامەعقول دەوەستێ بەو مایەش پەرچەکردار پرۆسەی بەرگرییە کە ئیگۆ بۆ پارێزگاری خۆی لە پاڵنەرە ناشعورییەکان و نا مەعقولەکان پێی هەڵدەستێت.

دەکرێ بڵێین حاڵەتی (هانز) هیچ پەرچەکردارێکی لەو جۆرەی تیا بەدیناکرێ، هەروەها لێرەدا زۆر ڕێگای جۆراوجۆر هەیە بۆ ڕزگاربوون لەو کێشەیە دژ بەو یەکەی کە ویژدان دەوروژێنێ.

هەروەها لێرەدا دەتوانین دەربارەی (هانز) خاڵێکی دی دەرك پێبکەین ئەویش پاڵنەرە غەریزەییە چەپێنراوەکانەکە، دەلالەت لە پاڵنەرە دوژمنکارەکانی دژی باوك دەکەن، ئەگەر بۆ دەلیلی ئەوەش بگەڕێینەوە (فرۆید) دەڵێ: جارێك (هانز) ئەسپێك لەکاتی کەوتن دەبینێ، هەروەها هاوڕێیەکەی خۆیشی

دەبینێ لەگەڵ یاری ئەسپۆکەکەیدا دەکەوێ‌و بریندار دەبێت، لە شیکردنەوەی ئەوەدا دەتوانین بڵێین (هانز) خۆزگە دەخوازێ باوکی بکەوێت‌و بریندار بێت، هەروەك چۆن هاوڕێکەی کەوت‌و بریندار بوو، خودی ئەو خۆزگەیەش راستەوخۆ بە گرێی ئۆدیپەوە پەیوەستە، بەو مانایەش (هانز) کاتێ ئارەزوو دەکات بەسەر باوکیدا زاڵ بێت ئەوە راستەوخۆ دەلالەت لە غەریزەی کوشتنی باوکی دەکات.

تاکو ئێرە پەیوەندی لە نێوان غەریزە چەپێنراوەکان‌و دیاردە ئەلتەرناتیڤەکان نابینرێ کەوای بۆ دەچین لەوێنەی ترسی نەخۆشی لە ئەسپ دیار دەکەوێت. ئەگەر بۆ ئاسانکردن‌و سادەکردنی حاڵەتی (هانز) رەگەزەگانی منداڵی‌و کێشە ویژدانییەکان بخەینە لاوە، دەکرێت وەك ئەو نموونەیە ئاشکرای بکەین: وای دانێ کە نۆکەرێکی بچووك هەندێ ئاماژەی خۆشەویستی لای ژنی ماڵەکەوە پێدەگات، لەو حاڵەتە ئەو نۆکەرە لە پیاوی ژنەکە دەترسێ بۆ؟ چونکە واهەستدەکات پیاوەکە تۆڵەی لێدەکاتەوە. بێگومان بەتەواوی حاڵەتی (هانز) لەم جۆرەیە، بەڵام ناتوانین دڵەڕاوکێی لەو ترسە بە دیاردە بدەینە قەڵەم، راستە (هانز) لە باوکی دەترسێ چونکە دایکی خۆشی دەوێت بەڵام ئەوە حاڵەتێکی ناوەوەیە، ئەگەر ئەو هەڵچوونەی ناوەوە بە دەمارگیری بچوێنین ئەوا لەو خاڵەدا دەکرێت باوك وەك ئەسپ چاو لێبکەیت، یان ئەسپ جێگای باوك پڕبکاتەوە، ئەو جێگۆڕکێیە دەکرێ بە دیاردە ناوبرێ، ئەوەش رێگەیەکە بۆ حەلکردنی کێشەکانی ناوەوە کە لەمیانی دژایەتییە ویژدانییەکانەوە سەریهەڵداوە بێ ئەوەی پاڵ بداتە کاردانەوە، بەومانایەش دەکرێت بیری تەوتەم وەیاد بهێنینەوە، لێرەدا دەبینین ئەو کێشەیەی کە لە میانی دژایەتییە ویژدانییەکانەوە سەریهەڵداوە لەناو دەچێت (ئەوکێشەیەی هانز بەباوکییەوە پەیوەست بوو) بەڵام کاتێك کێشەکە لە یەکێك لەو دوو پاڵنەرە دژبەیەکەوە بۆ کەسێکی تری بەدیل دەگوازرێتەوە، لێرەدا لە میانی ئەو گواستنەوەیە لەناو دەروونی (هانز) ئەسڵی مەبەست حەل دەبێت یاخود بەدیلێك بۆخۆی دەدۆزێتەوە.

ترسی (هانز) لە ئەسپ دەگەڕێتەوە بۆ گازگرتن، چونکە (هانز) وا هەست دەکات ئەسپەکە گازی لێدەگرێت، دەکرێ ئەو حاڵەتەش لە لاوە رووسییەکە نزیك بکەینەوە، کە بەڕای ئێمە هەردووکیان خەسڵەتی ئەلتەرناتیڤی باوکە، لاوە رووسییەکە خەونێ دەبینی دوای ئەو خەونە واهەست دەکات یان لەوە دەترسێت گورگ بیخوات، ئەگەر لەحاڵەتی هانز باوك‌و یاری ئەسپینە فاکتەرێکی هەڵبژاردە بێت‌و دەوری لە دروستبوونی حاڵەتەکەی هانزدا هەبێت, یاخود رۆڵی لە ترسەکەی هانزدا بگێڕێ، دەکرێت بڵێین باوکی ئەو لاوە رووسییەش کاتێ گەمەی لەگەڵ کوڕەکەی کردووە لەمنداڵیدا لاسایی گورگی کردۆتەوە بەگاڵتە هەڕەشەی خواردنی کردووە، رەنگە لێرەدا بیری خواردنی منداڵ لەلایەن باوکە بیرێکی بڵاووکۆن بێت بۆ (ئەفسانەی کرۆنۆس) بگەڕێتەوە ئەو ئەفسانەیە یۆنانییەو ((کرۆنۆس، کۆنترین خواوەندی یۆنانەو لە سروشەوە پێی رادەگەیەنرێ کەیەکێك لە مناڵەکانی دەیکوژێ‌و شوێنی ئەو دەگرێتەوە، لەمەوە ((کرۆنۆس)) بڕیار دەدات هەموو کوڕەکانی خۆی هەڵلوشێت، بەڵام کاتێ ((ریا))ی خێزانی مناڵێکی بەناوی ((زیوس)) دەبێت دەیشارێتەوە لەبری ئەویش بەردێکی پێدادەداو ئەویش هەڵیدەلوشێت، بەمجۆرە ((زیوس)) رزگاری دەبێت‌و گەورە دەبێت‌و هێرش دەکاتە سەر باوکی‌و لەناوی دەبات)) ئەوەش بۆمان روون دەکاتەوە کەوا بیری مناڵخواردن لەلایەن باوکەوە بەشێوەی هەڵگەڕانەوە

تەعبیرکردنە لە ئارەزووی خۆشەویستی سلبی کەوا خۆشەویستی بەلای باوکدا دەکەوێتەوە شێوەیەکی سێکسی و رقیشی لە دایك دەبێتەوە.
دەکرێ سەرەڕای جیاوازییەکان ((ئەم دووحاڵەتە)) تارادەیەك لێك نزیکبکەینەوە، هەرچەندە هانز بەگرێی ئۆدیبی ئیجابیدا گوزەری کردووە، هەروەها لێرەدا دەکرێت پرسیار لەو هێزە پاڵنەرە چەپێنراوە بکەین؟ بۆ وەڵامی ئەو پرسیارە دەکرێ بڵێین ئەو هێزە پاڵنەرە چەپێنراوە ترسە لە خەساندن، لەلایەکی تریش دەکرێ حاڵەتی هانز بۆ قۆناغی مژین بگەڕێنینەوە، دەتوانین ئەو قۆناغە بە شێوەیەکی لاواز ببینین و ترسی گازگرتن لەترسی مژین نزیك بکەینەوە. واتە گازگرتن لای هانز دەکرێت گازگرتن بێت لە ئەندامەکانی سێکسی یاخود ترس بێت لە خەساندن، بەمجۆرەش ترس لە خەساندن وا لە منالْ دەکات بە پرۆسەی چەپاندنی گرێی ئۆدیب هەڵسێ.. لەلایەکیتر دەکرێ بڵێین کاکڵی بیری دڵەڕاوکێ لێرەدا ترسە لە گازگرتن ئەوەش گۆڕینی (تحریف) خەساندنەو ئەو بیرەیە کە هەوڵی کەبتکردنی دەدات، بەومانایەش کرداری کەبتکردن یان چەپاندن لە دڵەڕاوکێوە نییە کە ((فرۆید)) لەسەرەتا وابیری لێدەکردەوە ((دواتر بە چڕی دەیخەینە بەرچاو)) بەڵکو دڵەڕاوکێ لە خودی ئەو هێزەوەیە کە چەپاندن دروستی دەکات، لەو ترسەیە کە رەنگە هێرش بهێنێ، کەواتە دڵەڕاوکێ چەپاندن دەسازێنێ.
دەکرێ ئەوەش لە میانی گریمانەی قەدەغەکردنی جوتبوون و پچڕانی جووتبوون و وروژانی سێکسی یان رەتکردنەوە و دوورکەوتنەوە لەهەستی ئیگۆدا دەرك پێبکەین بەومانایەش ئیگۆ لەو حاڵەتانەدا هەست بەهەندێ ترس دەکات و ئەو ترسانەش لای ئیگۆ بە دڵەڕاوکێ وەڵامیان دەدرێتەوە، کەواتە دڵەڕاوکێ هەمیشە لە ئیگۆوە سەرهەڵدەداو دەبێتە هۆی چەپاندن، ئەو دڵەڕاوکێیەی کە لە ترسی ئاژەڵەوە سەرهەڵدەدات دڵەڕاوکێی ئیگۆیە بەرامبەر ترسی خەساندن.

((5))

رەنگە زۆر لە نەخۆشییە دەمارگیرییەکان دەرکەوتەی دڵەڕاوکێیان تیا نەبینرێت. بۆیە گەر بمانەوێت سەرهەڵدانی دیاردەکان و خەباتی دووەم باسبکەین کە ئیگۆ دژی دەبێتەوە دەبێت پەنجە بۆ هیستریای گۆزاندن (تحویلی) درێژبکەین لە لایەکی تریش دەبێ دان بەوەدابنێین کە دڵەڕاوکێ و سەرهەڵدانی دیاردەکان پەیوەندییەکی بەتینییان لەگەڵ یەکتردا هەیە.
دەکرێ لێرەدا دیاردە دیارەکانی هیستریای گۆزاندن (تحویلی) بژمێرین وەك لەکارکەوتنی (شلل) جوڵەو گرژبوونەوە و کردەو هەڵچوونی خۆنەویست و ئازارو کۆلینجکردن (تشنجات) و وڕێنە کە بە شێوەیەکی پچڕپچڕ یاخود بەردەوام روودەدات و بە کردە بارگاوی کراوەکانی هێزی دەروونییەوە بەندە، شیکردنەوە بۆمان دەردەخات کە کرداری خرۆشان کامانەیە، بۆ لەخاڵیبوونەوە قەدەغەکراوەو شوێنی بە دیاردە پڕکراوەتەوە، هەروەها دەبینین ئەو دیاردانە لەکرداری خرۆشان خاڵیبوونەوە بەشداری خۆیان هەیەو هەموو هێزەکانی خرۆشاندیان لەخۆیاندا چڕکردۆتەوە، بۆنموونە ئەو ئازارەی کە نەخۆش سکاڵای لێدەکات، لەکاتی روودانی چەپاندن هەبووە، وڕێنەش لەوکاتەدا درککردنێکی هەستی بووە، لەکارکەوتنی جوڵەش بەرگریکردنە دژی کارێك کە دەیویست کاری خۆی بکات، بەلام لە پاشان قەدەغەکراوە، گرژبوونەوەش دەلالەت لەو جوڵە ماسولکەییە مەعقولانە بەشێکی تری لەش دەکات،

کۆلینجکردنیش (تشنجات) دەلالەت لەو شۆڕشە ویژدانییە دەکات کە لەدەرەوەی کۆنترۆڵی ئاسایی ئیگۆ دایە.
ئیگۆ لەگەڵ ئەو دیاردانە واخۆی دەنوێنێ هەروەك ئەوەی پەیوەندی پێیانەوە نەبێت، هەروەها هەستکردن بەپەژارە لە دیاردە پچڕاوەکانو ئەو دیاردانەی بە هەستەوە بەندن بە ئاشکرا دەردەکەوێت.
دەکرێت لەلایەکیتر بۆ زێتر بەدواداچوونی سەرهەڵدانی دیاردە پەردە لەسەر دیاردەی دەمارگیری هەڵدەینەوە ئەو دیاردانەش خۆیان لە دووجۆردا دەنوێنن: یان وێنەی سلبی یاخود تێرکردنێکی ئەلتەرناتیڤانە کە لە زۆربەی جاردا لە ژێر پەردەی ڕەمزی خۆی دەردەخات، هەروەها کۆمەڵەی دیاردە سلبییەکان یاخود بەرگرییە سلبییەکان بەرایترین کۆمەڵەن، بەڵام ئەگەر نەخۆشییەکە درێژەی کێشا، ئەو کۆمەڵە دیاردەی کە بە تێرکردن هەڵدەستن دەست بەسەر هەموو ئامرازەکانی تردا دەگرنو شوێنی یەکەم بۆخۆیان دیاریدەکەن.
دەکرێ لەدووتوێی دیاردەکانی (قهری- دووبارەکردنەوە) دوولایەن درکپێبکەین یەکەمیان: لێرەدا هەمیشە جەنگێکی ڕاگەیەنراو دژی شتە چەپێنراوەکان هەیە، هێزە کەبتکەرەکەش هەمیشە لەم جەنگەدا دۆڕاوە، بەڵام لایەنی دووەم: ئیگۆو سوپەرئیگۆ بەشدارییەکی گەورە لە دروستبوونی دیاردەکان دەکەن.
بێگومان دەمارگیری قهری ((دووبارەکردنەوە)) لەهەمان حاڵەتی هیستریا هەڵدەقوڵێ، واتە بەرپەرچدانەوەی ئارەزووە سێکسییەکانی تایبەت بە گرێی ئۆدیب، هەموو دەمارگیرییەکی قەهری لە بنەڕەتدا بە هیستریاوە بەندە بەڵام لە سەرەتایەکی زووەوە، تا بەرەبەرە وێنەکەی دەگۆڕێو بەپێی فاکتەری تایبەتیو سروشتی، لێرەدا مەبەستمان دەرکەوتەی هەڵگەڕانەوەیە ((نکوص)) کە لە ئەنجامی فاکتەرەکانی زەمەن بەدیاردەکەوێت بەو مانایەش هەڵگەڕانەوە ((نکوص)) کاتێ ڕوودەدات کە تاکی هەرزەکار زروفی بۆ ناگونجێ بە شێوەیەکی ئاساییو گەیو ئارەزووە سێکسییەکانی ئەنجام بدات ئەوکاتە ڕوودەکاتە شێوە ساوایەتیەو سەرەتاییەکەی ڕەنگە هۆی سەرهەڵدانی هەڵگەڕانەوە بە جۆرێکیتر بۆ بەرگری ئیگۆ بگەڕێتەوە، چونکە ئیگۆ زووزوو دەست دەکات بە بەرگری کردن، بەهۆی جێبەجێکردنی هەڵگەڕانەوەش ئیگۆ یەکەم سەرکەوتنی خۆی ڕادەگەیەنێت، دەکرێت بڵێین لە حاڵەتی هیستریادا گرێی خەساندن هێزێکی بزوێنەرە بۆ بەرگریلێکردن، مەیلەکانی گرێی ئۆدیب ئەو شتەیە کە بەرگریکردن ڕێگای لێدەگرێت، لە سەرەتای قۆناغی متبونیشدا ((الکمون)) دەکرێت دەستبەسەر گرێی ئۆدیبدا بگیرێ ئەویش لە ڕێگەی سەرهەڵدانی سوپەر ئیگۆو یارمەتی سوپەر ئیگۆو دروستکردنی سنوورێکی والأکارو جوان لە ئیگۆدا، بەمجۆرەش دەکرێ بەسەر گرێی ئۆدیبدا زاڵ بینو ئارەزووە سێکسییەکان لە وێنەی هەڵگەڕانەوە ((نکوص)) یاخیبوونی خۆیان نیشان بەدەن، لێرەدا بەهۆی توندی نواندنی سوپەرئیگۆ، ئیگۆ کۆمەڵێك پەرچەکردار بە فەرمانی ئەو دەنوێنێ وەك لە دەمارگیری قەهریدا دەبینرێت واتە دووبارە کردنەوەی کردارەکان هەمان دەلالەت لەخۆدەگرن، هەروەها ئەو خۆنواندنەی سوپەرئیگۆ ڕەنگە هەمیشە سەرکەوتن وەدەستنەهێنێ بە تایبەتی لە بەرەنگاریکردنی ئارەزووی دەستپەڕ ئەمەش وێنەیەکی عەقڵی هەڵگەڕانەوەیە بۆ قۆناغی متبوون دەگەڕێتەوە، واتە بەم وێنەیە دەست بەسەر گرێی ئۆدیبدا دەگیرێ، لە دووتوێی ئەم بابەتەشدا دژایەتییەك هەیە ئەویش دەستبەسەراگرتنی نێرێتیە (الذکورة) لە پێناو مانەوەی خودی نێرێتیدا. لێرەدا کاری سەرەکی لەمانەوەی قۆناغی متبوون بەرگریکردنی ئارەزووەکانە

لە ڕێگەی دەستپەڕ، لەسەرهەڵدانی ئەو خەباتەشدا کۆمەڵێك دیاردە بە شێوەیەکی نموونەیی خۆیان دەردەخەن بەگشتی ئەو وێنانەش خەسڵەتی تەقس لەخۆدەگرن.

((6))

ئەگەر سەرنج لە ئیگۆ بدەین دەبینین لە ساتەوەختی خەباتدا بە دووکردار هەڵدەستێ لە دووتوێی دروستکردنی دیاردەکان، بێگومان ئەو دووکردارەی ئیگۆ جێگای گرنگی و لێدوانن چونکە نوێنەرایەتی چەپاندن دەکەن، بەومانایەش دەتوانین مەبەست و ڕێگاکانیان ئاشکرا بکەین، دەکرێت لە دەرکەوتەی ئامرازە کۆمەکەرو ئەلتەرناتیڤەکانەوە لە کۆسپ و تەگەرەگانی کەبتبوون بگەین، هەروەها ئێمە پێویستە بزانین کە ئیگۆ لە دروستکردنی دیاردەکانی دەمارگیری قهری زێتر دووچاری ماندووبوون دەبێت وەك لە هیستریا، لەوێ بە کۆمەڵێك نهێنییەوە پەیوەست دەبێت تاکو بتوانێ پەیوەندی بە واقیع بکات لە پێناو ئەوەشدا هەموو توانا عەقڵییەکان بەکاردەبات تا دەگاتە ئەو رادەیەی کە خودی پرۆسەی بیرکردنەوە بە وزە سێکسی و دەروونی تێردەبێت یاخود پڕدەبێت لەو وزانە، هەر لە دووتوێی ئەو شتانەشەوە گرنگە ئەو دووئامرازەی کە لە کەبتبوونەوە دروستدەبێت بۆمان ئاشکرا دەبێت، ئەو دوو ئامرازەش پوچکردنەوەو دابڕان ((إلغاء والعزل او الحصر)) واتە پوچکردنەوەی ئەو کردەیەی کە روودەدات لەگەڵ دابڕین یاخود بە پەراوێزکردن و لێخستن، ئەو دووئامرازەش بە شێوەیەکی بڵاو بەکاردەهێنرێت و بۆ قۆناغەکانی بەرایی دەگەڕێنەوە، دەلالەت لەو سیحرە سلبیە دەکات کە بە رەمزبوونی جوڵە دەوری تیادا دەبینێ و ئەو بە رەمزبوونە هەوڵدەدات دەستبەسەر خودی روداوەکەدا بگرێت، نەك هەر بەسەر دەرئەنجامی دیاریکراو یاخود بەسەر شارەزایی یان درککردن، لێرەدا ئەو ئامرازانە هەر تەنها لە نەخۆشییە دەمارگیرییەکان دەور ناگێڕێن بەڵکو لە کردارە سیحرییەکان و داب ونەریت و کەشە دینییەکانیشدا رۆڵیان دیارو لەبەر چاوە، لە دەمارگیری قەهریدا، کردەی پوچکردنەوە لەو دیاردانەوە دەردەکەون کە بە دوو قۆناغ دەردەکەون (یاخود دیاردە دوو رووەکانیان پێدەگوترێت) کە کردەی دووەم بە پوچکردنەوەی کردەی یەکەم هەڵدەسێ دەرئەنجامەکەش وەك ئەوەیە کە هیچ رووی نەدابێت، کەچی لە راستیدا روویداوە، ئەو پوچکردنەوەیە پاڵنەری بنەڕەتی دووەمە بۆ تەقسە دووبارەکردنەوەکان، بەڵام پاڵنەری یەکەم کردەی یەدەکەکانە کەوا ڕێگە لە رووداوی دیاریکراو دەگرن یاخود دووبارەکردنەوە قەدەغە دەکەن لێرەدا ئەگەر ئامرازەکانی رەدیف یان یەدەگی (احتیاط) مەعقول بێت بێگومان ئامرازەکانی دەستبەسەراگرتن لەناوبردنی شتەکان بەهۆی پوچکردنەوە نامەعقول و سیحرین.

کەسێتی دەمارگیری هەوڵدەدات بەهۆی جوڵە رابردووی خۆی کەبت بکات، بەو مانایەش هەوڵدەدا رابردووی خۆی پوچبکاتەوە یاخود رەتبکاتەوە، هەرلەمەشەوە کردارەکان بەناچاری دووبارە دەکاتەوە، ئەو دووبارەکردنەوەیەش بە شێوەیەکی بەربلاو لە نەخۆشییە دەمارگیرییە قهرییەکاندا دەبینرێ و کۆمەڵێك مەبەستی دژ بەڕێوەیان دەبات، یاخود لە خزمەتی کۆمەڵێ نیازی دژدا خۆیان دەنوێنن، واتە لێرەدا ئەگەر نەتوانرێ شتێ لە ڕێگەی مەعقول جێبەجێبکرێت دەکرێت بە ڕێگەی جۆراوجۆر بە دووبارەکردنەوە رەشبکرێتەوە یاخود پوچبکرێتەوە، بێگومان لە دەمارگیری قەهریدا کرداری پوچکردنەوە شارەزاییەکی ئازاراوییەو یەکێکە لە گرنگترین پاڵنەرەکانی دروستبوونی دیاردە.

ئامرازی دووەم دابڕین یاخود بە پەراوێزکردن، ئەوەش خەسڵەتێکی جیاکارەو لە دەمارگیری قەهریدا بەهەمان شێوە لە بواری جوڵەییدا روودەدات، بۆ نموونە دەبینین ئەگەر کەسێك شتێك بکاتو ئەو شتە بە نیسبەت دەمارگیرییەکەی مەغزایەکی هەبێ، یاخود دوای ئەوە شتێکی خراپ رووبدات، دەبینین ماوەك بەسەریدا گوزەردەکات بێ ئەوەی بە هیچ شتێ هەڵبسێ- لە میانی ئەو ماوەیەدا، نە دەرك بە شتێ دەکات، نە بە هیچ شتێ هەڵدەسێ، هەر خێراش بۆی دەردەکەوێت کە ئەو رەفتارەی سەرەتا نامۆ بوو لەلای و پەیوەندی بەم کەبتبوونەوە هەبووە.

لە پێشتردا گوتمان دەمارگیری هەمان شتە بنەڕەتییەکانی هیستریای تیادا دەبنرێت بەڵام دواتر دەمارگیری دەردەکەوێت یاخود لەکاتی دەرکەوتنی سوپەرئیگۆ ئامادەباشی تەواوی هەیە کەچی هیستریا زووتر دێتە ئاراوە، لە لایەکیتر لە هیستریا دەکرێت لە بیرچوونەوەی شارەزایی ئازاراوی گومڕا بکرێت، بەڵام ئەو شارەزاییە لە زۆربەی کاتەکاندا بە نیسبەت دەمارگیری قەهری واناکەوێتەوە یاخود لە بری ئەوەی ئەو شارەزاییە لە بیربکرێ لە چۆنێتییە ویژدانییەکە دادەماڵرێو دەستبەسەر پەیوەندییە بەستراوەکانیدا دەگیرێ یاخود دەبڕدرێت وەك ئەوەی وەلاخرابێت یاخود بە پەراوێزکرابێت وای لێدەکرێ کە لەکاتی بیرکردنەوەی ئاسایی بەهانە بۆ دەرنەکەوتنی بهێنێتەوە، هەر لەسەر ئەمەشەوە دەتوانین دەرئەنجامی وەلاخستن یان بە پەراوێزکردن لە رێگەی لە بیرکردن وەك دەرئەنجامی کەبتکردن بدەینە قەڵەم.

ئەو رێگەیەی بۆ دەرکەوتەی وەلاخستنو دابڕین بەکاردەهێنرێت وەك لە دەمارگیری قەهریدا دەبینرێت، لە هەمانکاتدا بە رێگەیەکی سیحری لە بواری جوڵەدا پاڵپشتی دەکرێت، هەروەها ئەو رەگەزانەی کە بەو رێگەیە یەکێك لەویتر جیادەکاتەوە هەمان رەگەزن کە پێکەوەیان دەبەستێتەوە، دەرئەنجامی بڕین یاخود وەلاخستنو پەراوێزیکردنی جوڵەیی بڕینی ((قطع)) پەیوەندییەکانە لە رێڕەوی بیرکردنەوەدا.

لە نەخۆشییە دەمارگیرییە قەهرییەکاندا ئیگۆ زێتر بێدارە، رەنگە بەهۆی کێشەی نێوان ((سوپورئیگۆوئید))و بەهۆی ئەو توندوتیژییەی ئەوان دەینێنەوە ئیگۆ بەهەندێ کرداری توندی وەلاخستن یان بە پەراوێزکردن هەڵدەستێت، هەروەها لەسە ئیگۆ پێویستە کاتێ بە پرۆسەی بیرکردنەوە هەڵدەستێ بەرگرییەکی زۆر بنوێنێ بۆ نموونە هاتنە نێوەوەی خەیاڵە ناشعورییەکان یاخود دەرکەوتنی ئارەزووە ویژدانییە دژەکان، هەروەها پێویستە نەوەستێو هەمیشە بێوچان خەبات بکات، ئیگۆ بەیارمەتی پرۆسەکانی دابڕین یان بە پەراوێزکردنی، سیحری دووبارەکردنەوە بەهێز دەکات کە بە شێوەیەکی ئاشکرا لە دیاردەکان وەدەردەکەوێتو لای نەخۆش گرنگی تایبەتی خۆی هەیە، بەڵام لە واقیعدا هیچ ناگەیەنێتو خەسڵەتی تقوسی لەخۆ دەگرێت، بەڵام ئیگۆ بە هەوڵدانی قەدەغەکردنی پەیوەستبوونەکانی بیرکردنەوەو پەیوەندییەکانی سەربۆ فەرمانێك شۆڕدەکات کە کۆنترین فەرمانی دەمارگیری قەهرییەو رەسەنترینییانە ئەویش تاپوو دەستلێدانە یاخود قەدەغەکردنو دەستبۆبردنە، ئەگەر بپرسین بۆچی دوورکەوتنەوە لە دەستلێدانو یاخود پێگەیشتن یاخود بڵاوبوونەوە، ئەو رۆڵە کاریگەرە لە دەمارگیرییدا دەگێرێت، بۆچی بابەتە بۆ هەندێ رێکخراوی ئاڵۆز؟ وەڵام ئەوەیە کە نزیکبوونەوەو دەستلێدانو پێگەیشتنی جەستەیی دەلالەت لە دەرئەنجامی راستەوخۆی بارگە دەروونیە دوژمنکارەکانو بارگە دەروونیە تایبەتەکانی بابەتی خۆشەویستی دەکەن- ئیرۆس حەز لە پێگەیشتنو

نزیکبوونەوە دەکاتو دەیەوێت لە بابەتی خۆشەویستی نزیك بێتەوە تاکو خۆیو بابەتی خۆشەویستی ببنە یەك شتو ماوەیان لە نێوانیاندا نەمێنێ، خودی ئەو حاڵەتەش بە یەکەم پێداویستی لە ناوبردن دەژمێردرێت، ئەو لە ناوبردنەش بێ لێکنزیکبوونەوە هەرگیز سەرناگرێت ((بەرلەوەی چەکی دوور کوژ بدۆزێتەوە)) پێگەیشتنی جەستەیی یاخود بەکارهێنانی دووردەست بۆ یەکتر لەناوبردن بەکارهێنراوە[5]، بەمجۆرە دەستلێدانی ژن یان ئافرەت ڕێگەیەکەو تەعبیر لە دەرئەنجامی سێکسی دەکات، واتە ژن لەم دەستلێدانە وەك سێکس تەماشا دەکرێت، لێرەدا (دەستی بۆ نەبەیت) دەستەواژەیەکە دەلالەت لە قەدەغەکردنی تێربوونی ئارەزووە هەڵیساوە خودییەکان دەکاتو مانایەکی رووتی سێکسی دەگەیەنێت، لێرەدا دەبینین چۆن دەمارگیرییە قهرییەکان لەدەستبردن دووردەکەونەوە بەمانا سێکسییەکەی پاشان راستەوخۆ دووچاری هەڵگەڕانەوە (نکوص) دەبن (وەك لەمەوپێش لێی دواین) واتە لەم حاڵەتەدا لەدەست بۆ بردن دووردەکەونەوە بە توندی تاپوو یان قەدەغەی دەکەن، لێرەدا دابڕینو وەلاخستن یاخود بە پەراوێزکردنیشتەکە واتە دەست لێدانی ئەوشتە ئەوەش ناشێ واتە پێگەیشتن قەدەغەیە، لەمیانی ئەو حاڵەتەدا کاتێ دەمارگیر بە پەراوێزکردنی یەکێ لە هەستەکانی یان کردەیەك لە کردەکانی هەڵدەستێ، سەرەڕای هەندێ کات، ئەوە وامان لێدەکات بەشێوەیەکی رەمزی تێبگەین کەوا ڕێگەی ئەو بیرانەی خۆی نادات کە بەو کردارە یان ئەو هەستەی (کە پەراوێزکراوە) پەیوەستە تێکەڵی بیرەکانی دیکەی ببێت.

((7))

لەمەوپێش هەندێ باسی ترسی منداڵنمان کرد لە ئاژەڵان وەك نموونەش (هانز)مان هێنایە نێو بابەتەکەوە، لێرەدا دەمانەوێت بڵێین لە حاڵەتێکی وادا لەسەر ئیگۆ پێویستە بەرگری ئەو ئارەزووە سێکسییانە بکات کە لە ئیدەوە بەرەو رووی بابەتی خۆشەویستی دەبنەوە، ئەو ئارەزووە سێکسییانەش بە گرێی ئۆدیبەوە پەیوەستە، یاخود بە مانایەکی دی بە تایبەتمەندێتی گرێی ئۆدیبەوە بەندە، ئەم ئاشکراکردنەش بۆ ئەوەیە تاکو گرێی ئۆدیبی ئیجابیو سلبی ئاشکرا بکەین، بەرەنگاربوونەوەی ئیگۆ راستەوخۆ لای (فرۆید) بۆ هۆیەکی سەرەکی دەگەڕێتەوە ئەویش ئەوەیە ئەگەر ئیگۆ سەر بۆ ئارەزووە سێکسییەکان شۆڕبکات ئەوە ترسی خەساندن چاوەڕێمان دەکاتن بەڵام ئەگەر بۆ (هانز)ی منداڵ بگەڕێینەوە پرسیاری ئێمە ئەوەیە ئایا لای ئەو بابەتی خۆشەویستی ((دایك))ە یان دوژمنداریەتی ((باوك)) دەبێتە هۆیەك بۆ ئەوەی ئیگۆ بەرگری بکات، هەروەك ئەو حاڵەتە لە گرێی ئۆدیبی ئیجابی دادەنرێت، بەومانایە فرۆید دەیەوێت حاڵەتی (هانز)و گرێی ئۆدیب بەراورد بکات، چونکە هەریەك لە پاڵنەرەکانی خۆشەویستی بابەتو دوژمنداریتی باوك یەك ئەویدی دەگرێتەخۆ، بەم واتایەش ئەگەر دایك وەك بابەتی خۆشەویستی بە ئیرۆسییەت لە قەڵەم بدەین، پاڵنەری دوژمنکارانە دژی باوك لە بنەڕەتدا دەلالەت لە ساناتوس دەکات، ئەو دوو غەریزەیەش لە کتێبی (مافوق مبدأ اللذة) بە جوانی تەعبیری لێکراوە، لەلایەکی تریش لە حاڵەتی دەمارگیری ئیگۆ بەرگری لەخۆی دەکاتو بەرامبەر غەریزەی لیبدۆ دەبێتەوە, بەومانایەش نییە کەدژی هەموو غەریزەکانی دیکە ببێتەوە.

لای (هانز) کاتێك کەبتبوون دروست دەبێتو ترسی نەخۆشی سەرهەڵدەدات ئەوکاتە دەبینین خۆشەویستی بۆ دایك رەش دەبێتەوەو لە شوێن ئەوەدا دیاردەی بەدیل شوێنی پاڵنەرە دوژمناکارییەکە

پڕدەكاتەوە، یاخود هەروەك لای لاوەكەو گورگەكە ئاماژەمان بۆ كردو گوتمان پاڵنەری كەبتكراو ئەو ئاراستە مێینیەیە كە بەرەو باوك رێژكە دەگرێت، هەروەها سەرهەڵدانی دیاردەكەش هەربەو پاڵنەرەوە پەیوەستە.

گوتمان ((فرۆید)) دواجار تەئكید لەسەر غەریزەی (ئیرۆس)و (ساناتۆس) دەكات بەو مانایەش قۆناغە یەك لەدوایەكەكانی رێكخستنی لیبدۆ كە پێشتر بڕوای پێهەبوو رەش دەكاتەوە، لێرەوە زێتر تەئكید لەسەر دڵەڕاوكێ دەكەینەوە هەروەك لە پێشتر گوتمان ئیگۆ ئیشارەی دڵەڕاوكێمان پێدەگەیەنێت هەركە دركی بەترسی خەساندن كرد, بۆ بەگریكردنی خۆیشی بارگە دەروونیەكان ئەو بارگانەی كە لە ئیدەوە دەردەچێت كەبتیان دەكات، لەم كەبتكردنەشدا سیستەمی چێژو بێزاری بەكاردەهێنێ لەدووتوێی ئەو بارەدا ترسی نەخۆشی دروست دەبێت، بەمجۆرە دڵەڕاوكێی خەساندن ئاراستەكانی خۆی بۆ بابەتی جۆراوجۆر دەگوێزێتەوە، یاخود لە وێنەیەك بەرجەستەیان دەكات هەروەك لای (هانز) چۆن لە گازگرتنی ئەسپ یان لای لاوەكە لە گورگ خۆیان دەنوێنن لە میانی ئەو وێنە بەدیلانەش دوو سوود دەردەكەوێت یەكەمیان:ململانێ یان كێشەكانی نێو ویژدان دووردەخاتەوە. دووەم: ئیگۆ بەمجۆرە دەتوانێ رێگا لە دڵەڕاوكێ بگرێ, چونكە دڵەڕاوكێ دواتر ئەگەرچی لە دڵەڕاوكێی یەكەمەوە سەرهەڵدەدات، بەڵام لە حاڵەتی دواتر مەرجی دەبێت، بۆ نموونە لای (هانز) لە ئەسپ بەرجەستە دەبێت، واتە لە ئامادەباشی ئەسپەوە هەست بە دڵەڕاوكێ دەكات، بەمجۆرەش هەست بە خەساندن ناكات چونكە باوك لەم حاڵەتە دیار نییە، ئەگەرچی منداڵ لە باوك رزگاری نابێت چونكە هەركاتێك بیەوێت باوك دەتوانێت ئامادەبێت، بەڵام كاتێك شوێنی بە ئاژەڵێك پڕدەكرێتەوە لەوحاڵەتە منداڵ دەتوانێ لە ترسی دڵەڕاوكێ خۆی دەرباز بكات ئەویش بە دووركەوتنەوە لە ئاژەڵی دیاریكراو، لێرەوە دەتوانین بۆ خۆ كۆتكردنی هانز بگەڕێینەوە بەو مانایەش حاڵەتی راگرتن ((الكف)) تایبەتە بە لەماڵ دەرنەچوون تاكو ئەسپ نەبینێ.

لێرەدا بۆمان دەردەكەوێت كە دڵەڕاوكێ كاردانەوەیە بۆ حاڵەتی ترس، واتە ئەگەر ئیگۆ بتوانێ لەو حاڵەتە خۆی دووربخاتەوە، ئەوا لە دڵەڕاوكێ دەرباز دەبێت، جاچ حاڵەتەكە بەدەرەوە پەیوەست بێ وەك دووركەوتنەوە لە ئاژەڵان لای ((هانز))و ((لاوەكە)) چ بە غەریزەكانی ناوەوە پەیوەست بێ، رەنگە غەرزەكانی ناوەوە هێندە ترسناك نەبن بەڵكو ترسناكی ئەوان لەوەدایە كاتێ بەرەو ترسی حەقیقی دەرەوەمان دەبەن ئەویش ترسە لە خەساندن، بەو مانایەش ئەوەی لە ترسی نەخۆشی روودەدات تەنها پێكهاتووە لە گۆڕینی ترسی دەرەوە بە ترسێكی تری دەرەوە.

ئەگەر ئێمە بڵێین دڵەڕاوكێ هەرتەنها لە ئیشارەتێكی ویژدانی پێكهاتووە، لەم حاڵەتە ئیگۆ دەتوانی لە رێگەی دیاردەكانەوە لە دڵەڕاوكێ خۆی دەرباز بكات، بەو مانایەش حاڵەتە ئابوورییەكە هیچ كاریگەرییەك نابینێت، كەواتە ئەو دڵەڕاوكێیەی كە لە ترسی نەخۆشی ((لە ئاژەڵان)) دەردەكەوێت دەلالەت لە پەرچەكرداری ویژدانی دەكات بەرامبەر ئەو ترسەی كە ئیگۆ بەرەو رووی دەبێتەوە، ئەو ترسەی كە ئیگۆ وریا دەكاتە ترسی خەساندنە، هیچ جیاوازییەك لە نێوان دڵەڕاوكێی بابەتێكی دیاریكراو ((ئەسپ)) نادیاركراودا نییە تەنها نادیاریكراوەكە ناشعوورییەو لە رێگەی بەرجەستەبوون لە وێنەیەكی دیاریكراودا بەرەو شعوری دەچێت.

ئێمە لێرەدا تاڕادەیەك باسی نەخۆشییە دەمارگیرییە قەهرییەکان و ترسەکانی نەخۆشیمان کرد هەر لە دووتوێی لێکنزیکبوونەوەیان دەتوانین بە یەکیان بچوێنین، هەروەك ئاشکراشە سەرچاوەی سەرەکی هەموو دیاردەکانی دەمارگیری قەهری ترسی ئیگۆیە لە سوپەر ئیگۆ هەرئەوەش بوو لە هیستریای جیادەکردەوە، بەڵام ئەگەر بپرسین ئایا ئەو ترسە چییە کە ئیگۆ لە رووبەڕووبوونەوە لەگەڵ سوپەرئیگۆ دووچاری دەبێت, بێگومان خودی ئەو ترسە درێژبوونەوەی ترسی خەساندنە کە دواتر کەسێتی باوك بەرەو وێنەی سوپەر ئیگۆ دەچێت، ئەو ترسەش ((واتە ترسی خەساندن)) هەڕەشەکانی خۆی لە دووتوێیەوە دەنێرێ دواتر بەرەو دڵەڕاوگێی ((خلقی)) یان کۆمەڵایەتی نادیار دەچێت، بەڵام ئەو دڵەڕاوکێیە نادیارە.

لە دەرئەنجامی ئەوەدا بۆمان دەردەکەوێت کە دڵەڕاوکێ کاردانەوەیە بۆ حاڵەتی ترس، ئیگۆ لە دووتوێی دیاردەکان ڕێگا لە دڵەڕاوکێ دەگرێ, یاخود بە واتایەکی دروستتر دیاردەکان بۆ ئەوە دروستدەبن تاوەکو مرۆڤ بە هۆی ئەوانەوە یان بەهۆی ورپاکردنەوەی مرۆڤ لەلای ئەوانەوە خۆی لەترس بەدووربگرێت یان بەهۆی دەرکەوتنی دڵەڕاوکێ مرۆڤ وریا ببێتەوە تا لەحاڵەتی ترس خۆی دووربخاتەوە، ئەو ترسەی کە ئێمە لێرەدا باسی دەکەین ترسە لە خەساندن... لە میانی قسەکاندا ((فرۆید)) دەیەوێت ئەو ترسە لەگەڵ ترسی مردن هاوشان بکات، لێرەدا ئەو حاڵەتەی کە ئیگۆ بەرامبەر مردن تیایدا دێتە وەڵام یاخود کە ئیگۆ رەتی دەکاتەوە وازهێنانە لە سوپەئیگۆی پارێزەر بەو مانایەش ئیگۆ رووبەڕووی هەموو ترسەکانی دەوروبەر بەبێ پارێز دەمێنێتەوە, بەومانایە لە دووتوێی تێکشکانی بەربەستی پارێز دژی ورپاکردنەوەکانی دەرەوە رێژەیەکی زۆر لە ورپاکردنەوە بە کۆئەندامی عەقڵی دەگات, لەم حاڵەتە دەتوانین دووەم شیانەی دڵەڕاوکێ درك پێبکەین ئەویش ئەوەیە کە دڵەڕاوکێ هەر تەنها بە ئیشارە ویژدانییەکان دروست نابێت، بەڵکو لە نوێوە لە وەڵامدانەوەی مەرجەکانی ئابووری دروست دەبێت [6]، کە لە حاڵەتێك لە حاڵەتەکان هەڵدەقوڵێ وەك لە دەمارگیری سەدمە (شۆك)دا بەرچاو دەکەوێت...

ئەگەر تاکو ئێستا دڵەڕاوکێ ئیشارەتێکی ویژدانی ترس بێت و ئەگەر ترسی ئێستا بە زۆری ترسی خەساندن بێت, کەواتە دڵەڕاوکێ پەرچەکردارە, یاخود کاردانەوەی گومکردنە ئەو گومکردنەش دەلالەت لە شتێك دەکات، یاخود جیابوونەوە لە شتێك، بەومانایە دڵەڕاوکێ دەبێت بە نیسبەت مرۆڤ دەلالەت لە ((لەدایکبوون بکات)) هەروەها لە دایکبوونیش لە واقیعدا جیابوونەوەیە لە دایك، بەومانایەش رەنگە بتوانین بەراوردی لەدایکبوون و خەساندن بکەین, ئەگەر هاتوو مناڵمان بە (چووك-کێر)ی دایك لە قەڵەمدا، لە دووتوێی ئەو حاڵەتەش دڵەڕاوکێ دەبێتە رەمزی جیابوونەوە.

لێرەدا ((فرۆید)) رەخنە لە بیروراکەی ((رانك)) دەگرێ و دەڵێت لە بەدبەختی ناتوانین سوود لەو پەیوەندییە وەربگرین، چونکە لە دایکبوون ناکرێت وەك جیابوونەوە لە دایك درك پێبکرێ چونکە کۆرپە ئەفێنراوێکی نەرگسیە بەهیچ شێوەیەك وەك بابەتی خۆشەویستی درك بە دایك ناکات، هەروەها دەکرێ بەڵگەی دیکەی دژمان هەبێت ئەویش پەرچەکرداری لێکجیابوونەوە ئازارو خەمە نەوەك دڵەڕاوکێ...

تاوەکو ئێرە رەنگە شتێکی وامان دەربارەی دڵەڕاوکێ نەگوتبێت، چونکە گوتن دەربارەی ئەو بابەتە هەروا بە سانایی بەرهەم نایەت، بۆیە دەکرێت بڵێین تائێرە چەند بیروڕایەکی دژبەیەکمان دەربارەی دڵەڕاوکێ لادروست نەبووە.

کەواتە دڵەڕاوکێ ئەو شتەیە کە هەستی پێدەکەین، ئێمە ناومانناوە حاڵەتی ویژدانی، ئەگەر دڵەڕاوکێ حاڵەتێکی ویژدانی بێت کەواتە حاڵەتێکی بێزارکەرە، بەڵام بێزاری تەواوی چۆنێتی دڵەڕاوکێ پێکناهێنێ، هەموو بێزارییەکیش دەلالەت لە دڵەڕاوکێ ناکات، هەروەك دەزانین هەستیاری دیکە هەیە وەك ژان و گرژبوون یاخود غەم، کە ئەمانە چۆنێتی بێزاری لەخۆدەگرن یاخود بە مانایەکیتر بێزاری و پەژارە لەگەڵ خۆیان دێنن، کەواتە پێویستە دڵەڕاوکێ تایبەتمەندێتی دیکە لە خۆبگرێت.

لێرەدا بۆ هەستکردن بە دڵەڕاوکێ دووخاڵ دیاریدەکەین تاکو چۆنێتی پەژارەو بێزاری تایبەت بە دڵەڕاوکێ دەستنیشان بکەین: دەکرێت بڵێین کەوا ئەو حاڵەتە سیمایەکی تایبەت بەخۆی هەیە، شتێکی زۆر روون نییەو ناتوانرێت بوونی بە تەواوی جێگیر بکەین، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دەکرێت بڵێین ئەو پەژارەو بێزارییە وجودی هەیە، هەروەها سەرەڕای ئەو سیمایە تەمومژاوییەو نادیارە ئەگەر سەرنجی دڵەڕاوکێ بدەین هەندێ هەستیاری جەستەیی دیاریکراویش لەخۆ دەگرێت کەدەکرێ بۆ چەند ئەندامێکی دیاریکراوی بگێڕینەوە، چونکە لێرەدا گرنگی بە فیسۆلۆژیەتی دڵەڕاوکێ نادەین, تەنها چەند نموونەیەك دەخەینە بەرچاو ئاشکراترینیان ئەو هەستانەن کە بە کۆئەندامی هەناسەدان و دڵەوە بەندە وەك لە بەرایی ئەو باسە ئیشارەتمان پێکرد، ئەوەش دەلالەت لەوە دەکات کەوا دەمارە جولەییەکان یاخود پرۆسەی بەتاڵبوون رۆڵی خۆی لە دەرکەوتنی دڵەوڕاوکێی گشتیدا دەگێڕێت، کەواتە شیکردنەوەی حاڵەتی دڵەڕاوکێ بۆمان روونده‌کاتەوە:

1- بوونی چۆنێتییەکی تایبەت بە پەژارە.
2- پرۆسەی بەتاڵکردن یاخود بەرەڵلاکردنی وزە هەڵچووەکان.
3- دەرککردن بەو پرۆسەیە.

ئەم دووخاڵەی دوایی جیاوازییەکانی دڵەڕاوکێ و حاڵەتەکانی دیکەی وەك ئەو ((بۆ نموونە غەم‌وئازار)) دیاری دەکەن، هەروەها ئەو حاڵەتانەی دوای هیچ دەرکەوتەیەکی جولەییان تیا بەدی ناکرێت، یاخود ئەگەر دەرکەوتەیەکی جولەیش هەبێت بەڵام وەك بەشێکی تەواوی حاڵەتەکە دەرناکەوێت، بەومانایە دڵەڕاوکێ حاڵەتێکی تایبەتە لە پەژارەو بە کرداری بەتاڵکردن پەیوەستەو رێچکەی دیاریکراوی خۆی دەگرێتەبەر بە پێی تیۆرە گشتییەکەی فرۆید دەکرێ بڵێین: دڵەڕاوکێ لەسەر زیادبوونی وریاکردنەوە دەوەستێت، لەلایەك هۆیەکە بۆ بێزاری یاخود چۆنێتی بوونی بێزاری و پەژارە لەلایەکی دیکە وەك ئیشارەتمان پێکرد دەبێتە هۆی بەتاڵکردن لەمیانی رێڕەوی تایبەتی خۆیدا.

فرۆید لەو باوەڕەیە کە هەڵچوونی دڵەڕاوکێ لە دووبارە هەڵچوونی دڵەڕاوکێی پێشوو پێکهاتووە کە خوودی تاك پێیدا گوزەری کردوە هەر لە دووتوێی ئەو مانایەش گرنگی بە ترسی یەکەم دەدات، ئەوەش لە پرۆسەی لە دایکبوونەوە دەستنیشان دەکات و بە شارەزایی و ژان و ئازاری یەکەم باری دەبەستێتەوە، هەرلەوێشەوە دڵەڕاوکێ سەرهەڵدەدات بەڵام ئەمەش مانای وانییە کە دڵەڕاوکێ جیابێ لە حاڵەتە ویژدانیەکانی دیکە، چونکە حاڵەتە ویژدانییەکانی دیکەش لە هەمان شارەزایی و ئازار پێکهاتووە، لێرەدا

سەدمەی لە دایکبوون دەبێتە نموونەی ئەسڵی و حاڵەتەکانی دیکە یاخود دواترو سیمای پەژارە وبێزاری هەر بۆ نموونە ئەسڵییەکەوە دەگەڕێنەوە.
ئەگەر ئەوەی باسمانکرد سروشتی دڵەڕاوکێ و ئەسڵی دڵەڕاوکێ بێت، لێرەدا پرسیارێك دێتە ئاراوە ئەویش ئەوەیە: وەزیفەی دڵەڕاوکێ و ئەو زروفەی کە تیایدا دووبارە دەبێتەوە کامانەن؟ وەڵامەکەی ئاسان و روونە: دڵەڕاوکێ وەك کاردانەوەی ترس دیاریدەکرێت، دووبارەش دەبێتەوە هەرچەندە حاڵەتی لەمجۆرەی ترس بسازێتەوە.
بەڵام ئەی ترس چییە؟ لەکاتی لە دایکبوون ترسێکی راستەقینە هەڕەشە لە ژیان دەکات، ئێمە ئەگەرچی لایەنە واقیعیەکەی ئەو ترسە دەزانین، دەربارەی لایەنە سایکۆلۆژیەکەی هیچ بیرێکمان لانییە، هەروەها ناوەڕۆکی عەقڵی لای ئەو کەسە بە نیسبەت ترسی لە دایکبوون لە ساتەوەختی لە دایکبووندا وجودی نییە، هەروەها هیچ بەڵگەیەکمان بەدەستەوە نییە لەو ساتەدا کۆرپەلە درك بە هەڕەشەکانی ئەو ترسە بکات، تەنها دەتوانێ درك بە بەرزبوونەوەی لایەنە ئابووری وزە سێکسیە نەرگزییەکە بکات لەو کاتەی کە چەندایەتێکی کەڵەکەکراو لە وریارکردنەوە هەستە نوێکانی بێزاری دەوروژێنێ: کۆمەڵێکی زۆر لە ئەندامەکانی جەستە بارگە ویژدانیە توندەکان وەردەگرن، هەر لەمەشەوە رێگە بۆ بارگە دەروونیەکانی پەیوەست بە بابەت خۆشدەکەن کە دواتر بە خێرایی دەستپێدەکات.
((ئارتۆرانك)) بەهەمان شێوە سەدمەی لەدایکبوون بە گرینگ دەداتە قەڵەم بەڵام هەرگیز ئەو سەیری ئازارە جەستەییەکانی ئەو لە دایکبوونە ناکات، بەڵکو لەبری ئەوە راستەوخۆ بایەخ بە (جیابوونەوە) دەدات، خودی ئەو جیابوونەوەیەش بە چێژی یەکەم لە قەڵەم دەدات، واتە منداڵدانی دایك وەك بەهەشت وایە پڕە لە چێژوخۆشی و منالْ لەنێو ئەو چێژو خۆشییە بەوپەڕی ئازادی دەژی بێ ئەوەی هەست بە ترس و ماندوبوون بکات، بەڵام کاتێك منالْ لە دایك جیادەبێتەوە تەواوی ئەو چێژو خۆشییە لەدەست دەدات و دووچاری ترسی فیسۆلۆژی دەبێت، لێرەدا (رانك) ئەو جیابوونەوەیە بە دڵەڕاوکێی یەکەم لە قەڵەم دەدا, هەموو لێکجیابوونەوەکانی دواتر ((لەشیرکردنەوە- چوونە قوتابخانە- زەواج)) بەهەمان شێوە راڤە دەکات، کەواتە دڵەڕاوکێ لای (رانك) ئەو ترسەیە کە لە جیابوونەوە جۆراوجۆرەکانەوە دێتە بەرهەم، هەروەها دڵەڕاوکێی یەکەم لای ئەو دوو وێنە لە خۆدەگرێ کە بەدرێژایی ژیانی مرۆڤە، ئەویش ترسی ژیان و ترسی مردن، ترسی ژیان دەلالەت لەو دڵەڕاوکێیە دەکات کە لە میانی پێشکەوتن و سەربەستی تاکەوە هەڵدەقوڵێ، خودی ئەو ئازادی و پێشکەوتنە هەڕەشەی جیابوونەوە ((لە تاك دەکات)) لە پەیوەندییەکانی پێشوو دەکات، بەڵام ترسی مردن: بە پێچەوانەوەی ترسی ژیانە دەلالەت لەو دڵەڕاوکێیە دەکات کە لە میانی پێشکەوتن و ونبوونی تاکێتی دێتە ئاراوە، واتە ترسی تاکە لە ونبوون لە نێو کۆمەڵ و لەدەستدانی ئازادی و پشتبەستن بەوانی دیکە.... هەروەها هەموو تاکێك ئەو دوو هەستەی لایە بە بڕوای ((رانك)) دەمارگیرییەکان ئەو کەسانەن کە ناتوانن ئەو دوو دڵەڕاوکێیە وەك یەك ڕاگرن.
((فرۆید)) هەرچەندە تاڕادەیەك گرنگی بەو باسەی ((رانك)) دەداو وەك هەوڵێك لە هەوڵەکانی دەرونشیکاری حسابی بۆ دەکات, بەڵام لە هەمان کاتدا رەخنەی لێدەگرێت چونکە وای دەبینێ کە منالْ درك بەو جیابوونەوەیە ناکات، یاخود ئەو هەستەی نییە ((فرۆید)) دەپرسێ ئەگەر وەبیرهێنانەوەی سەدمەی لە دایکبوون دڵەڕاوکێ دروست بکات باشە ئەو شتە چییە کەوا ئەو رووداوەی بیردەخاتەوە،

یان چی لەو شتەوە دێتەوە یاد؟ بێگومان بە بڕوای فرۆید شتەکە لێرەدا گومکردنی بابەتە واتە ((دایك)) ئەو گومکردنەش ترسی ئێستا پێکدێنێ، چی لەو شتە دێتەوە یاد، ئەوەی لەو شتە دێتەوە یادی ڕاگەیاندنی ئیشارەتی دڵەڕاوکێیە، ئەو ئیشارەتەش، ئیشارەتێکە بۆ ڕزگاربوون... لێرەدا کاتێك منداڵ لە تاریکی دەترسێ یاخود کە لەگەڵ کەسێکی نەناسدا دەبێت هەست بە ترس دەکات، ئەوە بەو مانایە نییە کە ((ڕانك)) بڕوای پێیەتی ئەویش بە گەڕانەوەی ئەو حاڵەتەی کە لە نێو منداڵداندا بۆ منداڵ ڕەخساوە، بەڵکو ئەو ترسەی منداڵ دەلالەت لە گومکردنی بابەتی خۆشەویستی دەکات، لێرەدا گومبوونی دایك لەدەستدانی هەموو ئەو پێداویستیانەیە کە منداڵ لە دوای لەدایکبوون پێویستییەتی، ئەوەش دەکرێ لە ترسی خەساندنی نزیك بکەینەوە، چونکە لە دەستدانی چوك هەمان لەدەستدانە یاخود گومکردنە، بەو مانایەش (چوك) وەك ئەلتەرناتیڤێك –بۆ دووبارە یەکگرتنەوە لەگەڵ دایك– کەواتە پرۆسەی خەساندن یاخود بێ بەشبوون لە چوك واتە جیابوونەوە لە دایك.

((9))

لە نێوان دروستبوون و سەرهەڵدانی دیاردەو دڵەڕاوکێ دوو ڕای جیاواز هەیە، یەکەمیان دەڵێ: دڵەڕاوکێ دیاردەی دەمارگیرییە، بەڵام ڕایەکەی دی دەڵێ: پەیوەندیەکی پتەو لە نێوان هەردووکیاندا هەیە، بەپێی ڕای دووەم دیاردەکان بۆ دوورکەوتنەوە لە دڵەڕاوکێ دروست دەبن، دەکرێ بڵێین ڕای دووەم لە هەندێ باردا دروست دەکەوێتەوە بۆ نموونە: ئەگەر یەکێك لەو نەخۆشانەی کە لە شوێنی بەرفراوان دەترسن، بۆ شەقامیان بەریت پاشان بە تەنها بەجێیان بهێڵیت، دەبینین دووچاری نۆبەی دڵەڕاوکێ دەبن، یاخود ئەگەر یەکێك لەوانەی دووچاری دەمارگیری قەهری بوونە، ڕێگایان پێ نەدەی دوای دەست لێدانیان لە شتێکی پیس دەستیان بشۆن، دەبینین بە هەمان شێوە دووچاری نۆبەی دڵەڕاوکێ دەبن، کەواتە مەبەست و ئەنجام لە بوونی هاوڕێ لە شەقام و شوشتنی دەست دەلالەت لە دوورکەوتنەوەی دڵەڕاوکێ دەکات، بۆیە دەکرێت بڵێین ئەگەر دروستبوونی دڵەڕاوکێ بۆ ترس بگەڕێنینەوە، باشتروایە بڵێین دیاردەکان بۆ پارێزگاری ئیگۆ لە ترس دروست دەبێت، بەڵام ئەگەر ڕێگا لە دروستبوونی دیاردە بگرین و ترسەکە ڕووبدات، بەو مانایە هەمان حاڵەتی لە دایکبوون دووبارە دەبێتەوە، کەلە وێدا ئیگۆ بەرامبەر پاڵنەرە غەریزەییەکان کارناکات، ئەگەرچی بەردەوام توندی بنوێنرێت، ئەوەش دەلالەت لە حاڵەتی ئەسڵی دڵەڕاوکێ دەکات، بەو مانایەش پەیوەندی نێوان دڵەڕاوکێ و دیاردە توندو تۆڵی بە خۆوە دەبینێت، هەروەها دەکرێ بڵێین دروستبوونی دڵەڕاوکێ هۆیەکە بۆ دروستبوونی دیاردەکان، یاخود لەراستیدا مەرجێکی پێویستە، چونکە ئەگەر ئیگۆ بەهۆی دەرکەوتەی دڵەڕاوکێ کار بۆ وروژانی چێژو بێزاری نەکات، توانای ئەوەی بۆ ناسازێ کە دەستبەسەر ئەو پرۆسەیەدا بگرێ کە لە ((ئید))ەوە دروست دەبێ و هەڕەشەی ترساندن دەکات، لەهەموو ئەو بارانەشدا ئیگۆ بۆ کەمکردنەوەی بڕی دڵەڕاوکێ بۆ کەمترین بار هەوڵدەدا، یاخود تاوای لێدەکات تەنها وەك ئیشارەت بەکارببرێت، ئەگەر زێتر لەوەش دایبەزێنی لە شوێنی دی کە پرۆسەی سێکسی هەڕەشەی لێدەکات ئالەوێدا بێزاری و هەستی بێزاری دەسازێنێ، بەڵام ئەو دەرئەنجامە بە نیسبەت پرنسیپی چێژ باش ناکەوێتەوە، سەرەڕای ئەوەی ئەو حاڵەتە لە نەخۆشییە دەمارگیرییەکان زۆر دەبینرێت.

کەواتە دروستبوونی دیاردەکان لە راستیدا حاڵەتی ترس لە ناودەبەن، ئەمەش بە دووجۆر دەکەوێتەوە، یەکەمیان: پەنهانە لە ((ئید)) روودەدا، بە هۆی ئەو گۆڕنکارییەش ئیگۆ لە حاڵەتی ترس دوور دەکەوێتەوە، دووەمیان: بەهۆی دەرکەوتنی ئەو دیاردە بەدیلانەی کە لە میانی پرۆسە غەریزەییەکانەوە دێنە بەرهەمو دەگۆڕێن —واتە دەبنە بەدیل.

لێرەدا دروستبوونی دیاردەکان دەبنە بە دیلی پرۆسە سێکسییەکان، هەروەها ئەو بەشە دڵەڕاوکێیەی کە لەلایەن سوپەرئیگۆوە دروست دەبێ دڵەڕاوکێی کۆمەڵایەتی دەگەیەنێتو نوێنەرایەتی بەدیلی ناوەوە دەکات بەرامبەر ترسی دەرەوە، ئەمەش وەك لە نەخۆشییە دەمارگیرییە قەهرییەکان دەبینرێت، کە لەوێدا ترسەکە بە شێوەیەکی بەرفراوان ترسە لە ناوەوە، بەڵام دڵەڕاوکێی زگماکی ترسەکەی هەمیشە بە تەواوی لەنێو خود دایە.

((10))

گوتمان دڵەڕاوکێ کاردانەوەی ترسە، بۆ ئەوەش دەکرێ بۆ سروشتی خودی ترس بگەڕێینەوە، پرسیاری ئێمە لێرەدا ئەوەیە بۆچی هەندێ کەس لەم رووبەڕووبوونەوەیە زێتر دەترسن لە هەندێکیتر؟

لای فرۆید ترس شارەزاییەکی مرۆڤە واتە لە سەدمەی لە دایکبوونەوە دێتە بەرهەم، ئەوەش بە نیسبەت هەموو کەسێك دەکرێ لە بنەڕەتدا وەك یەك سەیر بکرێت، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا فرۆید چەند بیروڕایەك دەخاتە بەردەم خوێندنەوە لەوانەش ((ئەدلەر—الفرد ادلر)) کە گرنگی بەهەست بەکەمیکردن دەداتو مانای دڵەڕاوکێ لە دووتوێی ئەو هەستەدا دەبینێتەوەو بە پاڵنەری سەرەکی نەخۆشییە دەمارگیرییەکانی دەژمێرێت، دەڵێ: هەمیشە ئەو تەرزە کەسانە لە رووبەڕووبوونەوەی گیروگرفتەکانیاندا کەوا ترسی بە دواوە بێ دووچاری سەرنەکەوتن دەبن، فرۆید کاتێ کە رەخنە لە هەستکردن بە کەموکوڕی ((الشعور بالنقص)) دەگرێت دەڵێ: ئەو تێرمە بە تەواوی هەموو پێشکەوتنەکانی دروونیشکاری فەرامۆشکردووە... هەروەها دەڵێ ئەگەر بە سەدمەی لە دایکبوونو تێرمەکەی ((ارتورانك)) بەراوردی بکەین, دەبینین سەدمەی لە دایکبوون زۆر پێشکەوتووترە، ((رانك)) بڕوای وایە کە دڵەڕاوکێ لە سەر بنەڕەتی جیابوونەوە لە دایكو بەمانا بایۆلۆژییەکەو پاشان واتە گومکردنی راستەوخۆی بابەت، دواتریش گومکردنی بابەتە بە شێوەیەکی ناراستەوخۆ، هەموو ئەوانەی دواتریش بۆ زەبری یەکەم دەگەڕێتەوە، فرۆید رەخنە لەو تێرمە دەگرێو پێی وایە لەلایەنە تیۆرییەکەی نایخوات، چونکە لە لایەك کۆرپەلە درك بەو حاڵەتە ناکات لەلایەکی تریش کاریگەری پشتاوپشتگەرێتی ((الوراثة)) نابینرێت، لەلایەکی تریش ئایا هەموو شیردەرەکان دووچاری دەماگیری دەبن چونکە وەك دەزانین هەموو شیردەرەکان دووچاری هەمان حاڵەت دەبن. هەروەها ((رانك)) بەتەواوی غەریزە سێکسییەکان پشتگوێ دەخات.

((11))

کرداری کەبتکردن یاخود چەپاندن هەرتەنها رووداوێك نییە بەس، بەڵکو بەردەوام کاردەکاتو ئەو هێزە لەبار دەبات، بارگە دەروونییەکانیش دەلالەت لەو بەرگرییە دەکات کە هەمیشە بۆ پارێزگاری چەپاندن بەکاردەهێنرێت، دەکرێ ئەو بارە دەروونییە دژانە بەئاشکرا لە دەمارگیری قەهری ((زۆرلێکردن)) هەست پێبکەین ئەویش بە وێنەی کاردانەوە کە ئیگۆ پێی هەڵدەستێت.

هەروەها لە لایەکیتر ئێمە دەڵێین دڵەڕاوکێ لە پەرچەکرداری ترس پێکهاتووە ((ترسی لە دەستدانی بابەت)) هەروەها دەزانین کە یەکێك لە پەرچەکردارەکانی لەدەستدانی بابەت غەمە، مەسەلەکە لێرەدا بەمجۆرەیە، یەکەم: چ کاتێ لەدەستدانی بابەت بەرەو دڵەڕاوکێمان دەبات؟ دووەم: چ کاتێ بەرەو غەممان دەبات؟

بێگومان غەم خەسڵەتێکی نادیار لەخۆ دەگرێت، ئەو خەسڵەتەش هەندێ جار بۆ ئازاری تایبەت دەگەڕێتەوە، هەروەها هەوەك دەزانین جیابوونەوە لە بابەت شتێکی ئازاربەخشە، کەواتە لێرەدا دەکەوینە ئاڵۆزییەکی ترەوە: کەی لەدەستدانی بابەت بەرەو دڵەڕاوکێ دەچێت؟ کەی بەرەو غەم دەچێت – کەی بەرەو ئازار دەچێت؟

گوتمان کاتێ منداڵ لەگەڵ کەسێکی نامۆ دەبێ, یاخود بە تەنها دەبێ دووچاری دڵەڕاوکێ دەبێ, ئەویش بە هۆی گومکردنی بابەتە، بەڵام دڵەڕاوکێی ئەو ئاڵۆزترە، راستە دووچاری دڵەڕاوکێ بووە، بەڵام ئەگەر سەیری رووخساری بکەین یان لە گریانی بڕوانین، دەکرێت تەعبیر لە ئازاریش بکات، ئازاری جەستەیی ئەو ئازارەش بۆ (سەدمەی لەدایکبوون)و (گومکردنی بابەت) دەگەڕێتەوە.

غەمیش جیابوونەوەیە لە بابەت، یاخود شوێنی جیابوونەوە لە بابەت دەگرێ، چونکە بە هۆی غەمەوە خۆبەتاڵکردن و بەڕەڵاکردن روودەدات، یاخود بەتاڵکردن و بەڕەڵاکردن، کشانەوە لە بابەت، چونکە لەو حاڵەتە بابەت دیارنییە.

کەواتە ئەگەر ئازار کاردانەوەی حەقیقی بابەت بێت و دڵەڕاوکێ پەرچەکرداری ئەو ترسە بێت کە بە گومکردنەوە بەندە، یاخود بە بەدیلەکەیەوە پەیوەست بێت، دەکرێ تاکە زمانێك بۆ لێکنزیکبوونەوە یان راستەوخۆ بە سەدمەی لەدایکبوونەوە پەیوەست بکەین.

<u>پەراوێزەکان</u>

1- فرۆید بە گومانەوە سەیری عەقڵ دەکات و پێی وایە مرۆڤ هەردەبێت بە ئازارو ئەندێشەو کێشەکێش و ململانێی دەروونییەوە بژێت، بەو مانایەش شەڕانگێزی غەریزەیەکی بایۆلۆژییەو هەرلەوێشەوە دەتوانێ بەرامبەر غەریزەی ژیان ((ئیروس)) غەریزەی مردن ((ساناتوس)) دامەزرێنێ، ئەم بۆچوونە بەرەو ((دوالیتی))مان دەبات، مرۆڤ بەو مانایە دەبێتە هەڵگری غەریزەی ژیان و مردن واتە وەك بوونەوەرێکی بکوژ کاتێ بەرامبەری دەکوژێ خۆیشی دەکوژێت..

2- رەنگە بە جۆرێکی دیکە وریاکردنەوەو هوشیاری مۆرڤ بەژیارو کۆمەڵگای مەدەنییەوە پەیوەست بێ و بەومانایەش ژیار هەمیشە پرینسیپەکانی خۆی لەسەر ماندووبوون و ژان و ژوارو چەوساندنەوەی تاك دادەمەزرێنێ، هەمیشە تاك لەبەرامبەر لێپرسینەوەی بەردەوامدایە، ئەگەر ئەو لێپرسینەوەیە لە لایەك بە ئیستاتیکاوە پەیوەست بێ، ئەوەی لەلایەکی دیکەوە راستەوخۆ بە هەنگاوە لەبننەهاتووەکانی کۆمەڵگاوە بەندە، واتە ژیار رۆحی دەستپێشخەری تاك و کۆمەڵگای لە دووتوێی خۆیدا هەڵگرتووە، بەمەش تاك بەرامبەی کۆمەڵگا دوو ئەرکی سەرەکی لە ئەستۆیە ئەرکێکیان رێزگرتنی یاساو رێساو رای دژو حیوارە... دووەمیش بیرکردنەوەو نواندنی کردەکانە بەزمان بەرامبەر ئەرکی یەکەم، بەو واتایە کۆمەڵگا لە فراوانترین مانادا کۆمەڵگای ئیبداعییەو راستەوخۆ ئەوەش بە دڵەڕاوکێی تاکەوە بەندە، هەر لە دووتوێی ئەو دڵەڕاوکێ و

نیگەرانیەش وابەستەگی سەلەفیانە دووچاری لە رزین دەبێت لە بەرامبەریشدا لە میانی سووتانی دەروونو بیرکردنەوەی تاکی پڕ بزاڤو جوڵە ڕێگای جەنجاڵی پێشکەوتن ڕۆشن دەبێتەوە، کەواتە ئەگەر تاکی نێو ژیار بە هەنگاوە نەسرەوتو سەرکێشەکانییەوە بەرەو نەزانراو بچێو ئەو هەنگاوانەش دەلالەتی ترس وەك لە چەمکی فرۆید هاتووە لە خۆبگرێت، یان لەوشەی ((نەزانراو))ەوە هەڵقولابێ بەومانایە کۆمەڵگای ژیار هەمیشە ترسی ئایندە بەڕێوەی دەبات.

بەڵام وەك دیارە بیروڕای فرۆید بەرامبەر کەبتکردنو ژیاری ئەوەیە کە سەرکوتکردن یان چەپاندن ژیاریی لێدەکەوێتەوە, مارکۆزە ئەو بیروڕایە تا ئەندازەیەك بەوە پشتراستدەکاتەوە کە دوو جۆر سەرکوتکردن لە یەکجیادەکاتەوە یەکەمیان سەرکوتکردنی بنەڕەتییە ئەویدیکە سەرکوتکردنەکانی دیکەن, مارکۆزە پێیوایە سەرکوتکردنی بنەڕەتی بۆ پارازتنی شارستانییەت پێویستە بەڵام سەرکوتکردنەکانی دیکە بۆ هێشتنەوەی شێوەی تایبەتی دەسەڵاتی کۆمەڵایەتی دانراوە, بۆیە دەبێ بەرەنگاری بکرێت.

3- فرۆید پێی وایە سەدمەی لەدایکبوون ئەو بارەیە کە لە هیستریا دووبارە دەبێتەوە، بە مانایەکی تر حەزو ئارەزووە بە ئەنجام نەگەیشتووەکانی نێو ناشعور هەمیشە وەك یادەوەرییەك لە نەخۆشە دەمارگیرییەکان دووبارە دەبێتەوە ئەوەش بە ((اجبار التکرار)) ناودەبات بە مانایەکی دیکە تاك هەمیشە لە وروژانو شڵەژان دایە تاکو خاوبوونەوەو دامرکاندنەوە دووبارە بکاتەوە، ئەوەی لێرەدا چەسپاو نەگۆڕە سەرچاوەو ئامانجەکانی غەریزەیە، بەڵام بابەتو هێزی بابەت لە گۆڕاندایە.

4- بۆ نموونە دەکرێ ئیشارە بە دەمارگیری وەسواسی بکەین کە سەرەڕای دووبارەکردنەوەی کردارە سەپێنراوەکان هیچ چێژێك بەدی ناکەن.

5- دووبارە سەرنجمان بۆ دوالیێتی رادەکێشێ... بڕوانە پەراوێزی ژمارە (1).

6- دەلالەت لە بڕی وزەکانی لیبدۆو بڕی ترسی لەدایکبوون دەکات.

بۆ سەرچاوەکان:

بڕوانە:

1- الکف، العرض،الحصر- سیگموند فرۆید، ترجمة/ جورج طرابشی. الطبعة الاولی بیروت- لبنان 1982

2- بۆ زێتر بەدواداچوونی دیاردە بڕوانە:-

النظرية العامة للامراض العصابية، ترجمة/ جورج طرابشي، دار الطليعة/ بيروت.